

MALI GOFERENAMA

Minenko, Bolifenko ani Sigidaw Lasorli Minisiriso

MALI METEWO CAKEDA

©Mali-Météo

©Mali-Météo

©Mali-Météo

©Mali-Météo

Fεεεrko demenan ka nesin :

«Barika donni wale ketaw la walasa hadamadeww ka se ka waatiyelema kololow kun ani Mali togodalamogow ka yereyiriwa ka se ka sabati ni musow ka baarakεngonye ye. »

MARISIKALO 2016

Bayelemabagaw : Fajala KAMISOKO, Abudaramani BA, Jakarija JARA

GAFE KONOKO KUNBABAW	
I. DANTIGELIKAN	3
II. BAKURUBAFƆ	3
III. NƆBILA	5
IV. WAATIIYELƆMA ANI JI NI DUGUKOLO SƆRƆFƆNW TIƆENI MALI KONƆ....	7
4.1 WAATIIYELƆMA KƆLƆLO DAMADƆW SƆRƆFƆNW KAN AFIRIKITILEBIYANFAN ANI MALI LA	8
4.2 GONIIYAHAKƆ ANI WAATI YELƆMANIW	9
V. BAARA KƆCOGO	10
VI. FƆƆRE SUGANDILENW	13
VII. KƆLƆLO DAMADƆW MINNU BƆ SE KA KƆ FƆƆRE SUGANDILENW NA	16
7.1 KƆLƆLOW CIKƆ KAN	16
7.2 KƆLƆLOW HADAMADENYA NI SƆRƆ SIRAW KAN.....	16
7.3 KƆLƆLOW SIGIDA N'A LAMINI KAN.....	17
VIII. FƆƆRESƆBƆNW.....	18

I. DANTIGELIKAN

Mali jamananɛmɔgɔw ye dɛmɛ lapinisɛbɛn min sɛmɛ SEY&RITESE

« CRTC » la, fɛɛɛko siratigɛ la, dɛmɛnan in y'o jaabi de ye. SEY&RITESE ye Waatiyelɛma Fɛɛɛko Cakɛda ye. O fɛɛɛko dɛmɛ jininen waleyara « ENDA EN&RIZI » fɛ, n'o ye SEY&RITESE labɛnjɛkulu ka tɔnden dɔ ye.

Hakilijigin na, SEY&RITESE ka baara kun ye ka dɛmɛ kɛ jamanaw ye minnu bɛ yiriwalisira kan fɛɛɛko nasira fɛ. O b'a to dɔ bɛ fara u dɔnniyaw kan ka gɛleyaw kunbɛn minnu bɛ tali kɛ waatiyelɛma kɔlɔlɔw kan u ka sigidaw la ani dijɛ kɔnɔ.

Fɛɛɛɛ sugandilen minnu filɛ dɛmɛnan in kɔnɔ, olu ye minɛnw ye minnu bɛ ni kura don sankɔrɔta ni yiriwali kuntaalajan na, o min bɛ senna kaban an ka jamana kɔnɔ.

O la, fɛɛɛɛ ninnu ye minɛn jɔnjɔnw ye minnu labaara kɔjuma b'a to jamanaden minnu sigiyɔrɔ bɛnna yɔrɔ gɛlɛnw ma, olu ka dɔ fara u ka sew kan walasa u ka se ka waatiyelɛma kɔlɔlɔ juguw kun ni gɛleyaw wulili ye minnu b'u kan sɔrɔ, hadamadenya ani sigida n'a lamini siratigɛ la. O cogoya kelen in na, u bɛ kɛ sababu ye fana ka caman bɔ gazibɔ la, gazi min bɛ dankarili kɛ jɛnamaya la.

An bɛ hakilijigin kɛ fana ko dɛmɛnan in tɛ i n'a fɔ baara dafalen, baarakɛfɛɛɛɛ bɛɛ lajɛlɛn bɛ sɔrɔ min kɔnɔ. A kun ye, kɛɛɛnkɛɛɛnnɛnya la, ka sinsinni kɛ sigidalamɔgɔw ka kumaɔgɔnya kan, ka fɛɛɛɛ jɔnjɔnw sugandi ani ka misali dɔw di minnu bɛ se ka dafa ni jamankɔnɔfɛɛɛɛw ye

O la, jɛkabaara hukumu kɔnɔ, jamana mɔgɔ faamuyalen minnu cɛsirilen don ko in na ka baaraw fara jɔgɔn kan, olu na kɛ sababu ye, ni baarakɛjɔgɔnw ka dɛmɛ ye, ka gɛleya kɔfɔlɛn in kun minɛ, ka jaabi jɔnjɔnw ni kuntaalajanw sɔr'a la waati surun ani waati jan nataw kɔnɔ ni dɛmɛbagaw ka dɛmɛ ye.

O baaraw b'a to Dijɛ Tɔnba ka lapini minnu bɛ tali kɛ waatiyelɛma la, olu ka se ka waleyara sigidaw la minnu nafa bɛ dijɛ bɛɛ lajɛlɛn kan.

II. BAKURUBAFɔ

Sahili jamanaw kɔnɔ, bi-bi in na, ji ni dugukolo sɔrɔfɛnw laafuli ye haminankoba ye k'a sababu kɛ a bɛ tijɛni min kɛ sɔrɔ siratigɛ la lasigidaw yɛɛ la fɔlɔ, ani yɔrɔ tɔw. Janto kɛli nin ko in na yiriwali jateminɛw ni sariya tataw la jamana kolatigɛ n'a baarakɛbagaw fɛ, o ka kan ka waleyara ni wale kɛɛkɛɛɛnnɛnw ye minnu nɔ bɛ ye sɔrɔ, hadamadenya ani sigida n'a lamini siratigɛ la.

Baara taabolo minnu dajiralen file kun ye ka sigida la donniyaw n'a færew jate taabolo in tiimɛni fære jonjon do ye. Cikɛlaw fe kumaɲogonyaw sababu la, komini sugandilenw kɔno jɛkuluw togolacidenw, ka baarakeɲogonya kɔno, komini min tara ka ke misali ye, jatemine kera o ka geleyaw n'a ka nafasɔrsira bæ lajɛlen kan.

Nin jinini b'a to an k'a sɛmentiya ko Mali cikɛla t'a ka sigida n'a lamini tije k'a ka di a ye, ko walima a t'a don, nka se wɛre de t'a ye : hadamadenw nata bonyana kojugu sɔɔfenw nafaboli la, wa u hamina te dɔwɛre ye don latɛmɛ koɲuman ko. Min ye don jan nataw ye, o t'olu haminanko ye k'a sababu ke dabali wɛre t'olu bolo u ka baarakeɲanganin ko.

Sigidalamogow makɔɲɛfenw ka ca, u dun ka sɔrow ka dogon, walasa ka nin fen fila ninu bærebɛn, nin jininibaara ye taabolo sɛnsɛnnen ta. Fære minnu jatemina olu waleyali nasira la, olu sigisigira ɲogon ko dugumogow fe k'a da u nafa kan.

Fære minnu mana sugandi, olu bæ bayɛɛma an ka fasokanw na k'u bila an ka kominiw ni baarakeɲogow minnu ɲɛsinnen bæ togodaw yiriwali ma.

Fære sɔɔlenw labarali bæ ke sababu ye dugumogow ka minɛnw sɔɔ minnu b'a to u ka kungokɔno sɔɔfenw nafabo waati kuntaalajan kɔno. Nin bæ ke sababu ye k'u sɔɔ n'u ka hadamadenya sabati.

Lajini folenw bæ tali ke hakilinaba fila de kan :

- ✓ I n'a fo kɔɔsiliw y'a jira cogo min na, ani cikɛlaw ka fotaw ni sɔrow cogoyaw ni kominiw ka suman sɔɔta hake san kɔno ani dɔwɛrew, kominiw ka sɔɔsiraw bæ ka laafu ka taa a fe don o don. Nin bæ kun tun ye an ka da a la, ka kow taabolow faamuya, ka kow sababuw don ani k'u kɔɔɔw faamuya.
- ✓ Waati yeɛmali færew bæ makɔɲɛfenw ni sɔrow bærebɛn ani ka nafa sɔɔ. Nka, a ka c'a la, fære ninu te waleyali dugumogow fe k'a sababu ke donbaliya ni faamuyabaliya ye walima warintanya.

ɲinini in kun tun ye ka lafaamuyali ke walasa togodalamogow ka se k'u ka ko keta jonjonw don, walasa u ka se k'u yeɛ deli yeɛma kuraw la ani ka dabali dajira minnu bæ na ni yiriwa sabatili ye.

III. ƊƐBILA

A be san caman bo, gelyaba be sahilijamanaw kan, n'o ye kungokɔnɔsɔɔfɛnw tijeni ye don o don.

Ko minnu be tijeni in juguya ka taa a fe, olu ye : sanjikodese, waati gelenw tugutuguli jɔgɔn na an'u farinya kojugu, hakilatigebaliya sumansiw jeni na a n'a kololow, taamabaganmara, kungokɔnjiruw damatemetige, tafunteniko politiki ka feɛɛnya,

Nin bee de be kungo lankolonya. O fana kololo be togodalamogow kan, a b'u barika to dogoya nimafenw ni nintanfenw ka degunw kunni na.

O be na ni yeɛma dow ye minnu be tali ke dugukolo kanfenw na ani hadamadenyakow ni sɔɔsiraw la minnu be se ka jate ka ke kasarakow ye minnu kololow ka jugu kosebe togodaw ka sɔɔw ma.

Jamana kolatigelaw ani baarakebagaw k'u janto nin folenw na yiriwali baara bolodalenw ni sariya tataw la, o ye ko ye min ye an bimogow jɔɔnankoba ye. O la, ka tangali ke, ka kisili ke kojugu ma, ka sini nesigi, kumalasurunya la ka feerew jini kungokɔnɔsɔɔfɛnw tijeni na, tijeni min sababu dow ye hamadenw ye, dow be tali ke waati yeɛmali taabolo yeɛ la ; o ye ko ye min be feɛfeɛlifere keɛnkeɛnneɛw kofɔ ani sigida yiriwabaga bee ka jɛɔgɔnya ye. Nin ninikalan in be taabolo lakika de dajira.

O la, ji ni dugukolo, minnu ye jɔsen folow ye kungokɔnimafenw ni falenfenw ka jɔgɔndafa, n'olu fana be dugukolo balo n'u ka mogow ye, waatiyeɛma tijeni y'olu lasɔɔ, o kololow fana sera dugukolo n'a kanfen bee lajelen ma. Dugukolo kera fen labilalen ye, a ka nimafensuguya caman tilala a la, k'a ka yeɛtanga sew n'a jeciɛw tije a bolo.

Dugukolokanfen tijenenw te se tugun k'a labaarabagaw mako jɔnjɔn je. Makɔɔfenw nɔnabilali dese kama, walasa k'u ka jɛnamaya sabati, u wajibiyara ka do fara damateme walew kan minnu be dugukolo to tije.

Gelya in be wuli cogo di? Folɔ-folɔ, mogow tun be boli gelya in je k'u yeɛ tanga a ma. Nka, bi-bi in na a wajibiyalen don an kan k'an nesin a ma, k'a sababu ke a kololo minnu b'an ka sigida yeɛ kan folɔ, ani yɔɔ bee lajelen kan i n'a fo an da sera a ma cogo min temenen kɔɔfo in kɔɔ.

Keɛ in be se ka ke, dije fan caman na, keɛnkeɛnneɛnya la, sahilijamanaw kan. A jirala ka fo k'an be se sɔɔ keɛ in na, jango ni musow ni denmisen minnu sigilen be

lamini laafulenw na, olu y’u jeniyoɗo fin, n’u be laadilikanw soɗo ka bo yiriwali baarakɛɗoɗonw yoɗo.

Baarakɛcogo min jirala, o be tali ke kominiw de kan minnu be an ka jamana sahilimayoɗo la (Kayi mara, Kulukoɗo mara, Segu mara ani Moɗi mara), olu ye yoɗow ye moɗo be se ka minnu ke misali ye.

Walasa laɗiniw ka tiime, jininikalan in y’a jɛsin kɛrenkɛrennɛnya la, kominiw ka jikɔnɔsoɗofɛnw tɛɛniko, ni falefɛnw ani dugukolo tɛɛnisiraw la minnu be tali ke hadamadenya ni soɗo la. Jininikalan in ka laɗiniba ye ka faratiw sababuw jini k’u don, ka fɛɛɛw fana jatemine walasa ka do bo siranɗekow la ani ka dabalaw tige minnu be na ni jɛtaa ye.

Jininikalan ye fɛɛɛ caman dajira (fɛɛɛ minnu be tali ke nimafɛnw ni waatiyelema na). Dugumogow ka koketa koɗlenw doɗ be yen minnu jumaɗa lakodɔnnen don. Walasa ka tanga tɛɛniba ma, jininibaara in ye fɛɛɛw la jumaɗw sugandi.

Laɗini kɛrenkɛrennɛnw ye :

- ✓ ka jini ke kungo bayeleɗabali kan walasa ka soɗofɛnlakurayataw jini k’u don, ka dugukolo labaaracogo jatemine, ka sigida lahalaya jatemine ;
- ✓ ka sigida la moɗo faamuyalenw ka hakilinaw jini k’u soɗo sigida ka sew kan minnu be se ka labara ;
- ✓ k’u ka fɛɛɛ dajiralɛnw lawaleya nafasɔɗo nasira la, o la ka sinsinni ke u yeɛw haminankow kan.
- ✓ ka yiriwaliwale dajira minnu be tali ke u ka hadamadenya taaabolo la ani minnu be tali u haminankow la, walasa k’u deɗe ka dankari ke lamini tɛɛni na, ka noɗoya don u ka jɛnamaya kow la. O be ke hukumu koɗo u yeɛw b’u jeniyoɗo fin yoɗo min na.

Nin fɛɛɛ foɗlenw be se ka ke sababu ye nin fɛn saba ninnu ka ke taamaɗoɗonmaw ye : yiriwali kuntaalajan, doɗoli waatiyelema koɗloɗ la an’u kunni hadamadenw fe.

Min ye baara kecogo ye, an be hakilijigin ke ko a dabɔra a kama ka sinsinni ke sigida kan, kɛrenkɛrennɛnya la, komini, o min bonya berebennen don, n’a be se ka ke kadara ye baara dafalen kuntaalanjan be se ka waleya yoɗo min.

Walasa baara in laɗiniw ka se ka tiime, komini 29 sugandira minnu ni komini fangadɔɗonman weɛw be danbo. Ninnu beɛ lajelen tara komini 166 de cɛla minnu be jate kominiw ye Mali koɗo minnu labilalen don waatiyelema koɗloɗ ye Mali koɗo.

Arondisman jɛmoɗo walima mɛri ka jɛmoɗoya koɗo, sigikafɔ kɛra moɗo ninnu soɗola

min na : komini jemogow ka cidenw, laadalonw jemogow, musow, denmisenw, baarakejekuluw, kenyeretyetonw n'o ye banumankew ye, baarajedoncakeda minnu nesinnen be u lakalanni ma.

A ka c'a la, seneko sekiteri walima susekitere jemogow, olu ye sebennikela faamuyalenw de jayoro fa, n'u be wele sekereteri tekiniw.

Jininibaara do kera dugukolo bayelemabali do kan k'o kecogonuman sementiya.

Mogo minnu sorola jininibaara in na, olu ka kumaw senfe, u ye waati min ke misali ye, o ye : « a san 50 ye nin ye » walima « anw denmisenma tun be tuma min na »,

U nimisalen de ye sigida n'a lamini bilama sanga o waati ma.

O bolen ko yen, u ye yoro madan minnu be jate kojugudulonnenw ye janto ka kan ka ke minnu na. Ferew jate minena gelayaw kunbenni kama. Jefoli kerenkerennennw kera mogow ka ketaw n'u jayoro kan ni ko gelen binna sigida kan. A jirala fana balawu barika be se hake min na ni mogow ma se k'a kunbenwale ke.

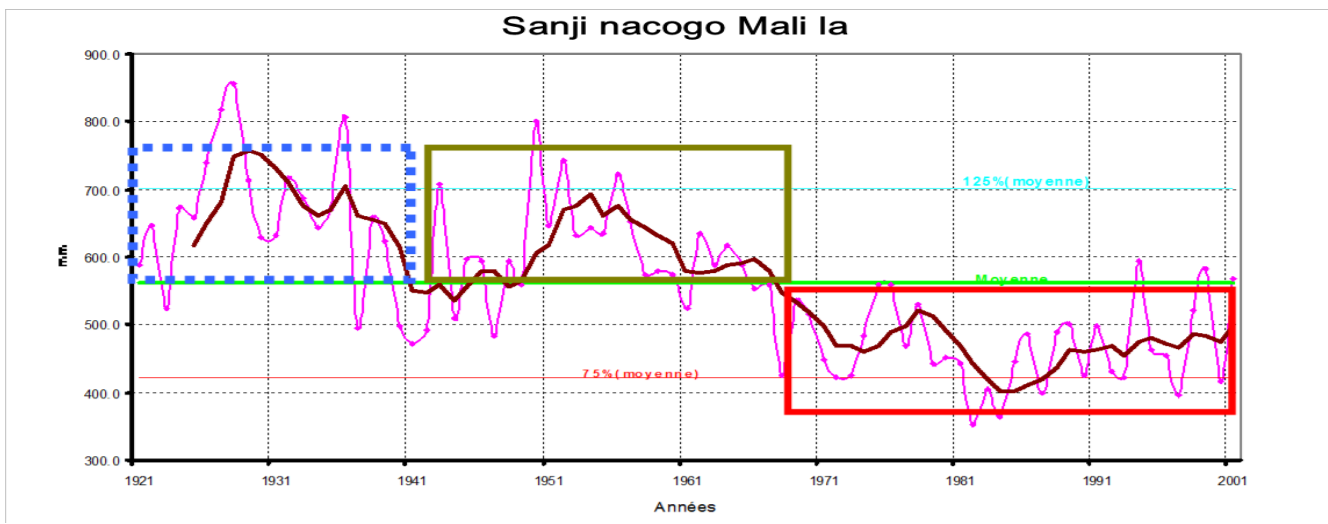
IV. waati yeIEMA ani ji ni dugukolo sOROFENW tijNE ni mali kONON

4.1 Waatiyema kololo dow ji ni dugukolo sorofenw kan Afiriki tilebinyanfan ani Mali la

Afiriki tilebinyanfan be waati yelaminiw lahalaya minnu na, kerennkennnya la, a sahiliyanfan (nin jaw file : 1, 2 ani 3), o lahalayaw be ka juguya ka taa a fe cogo min, a be taa a fe ten, o daminena kerennkennnya la kabini san 1970 daminewaatiw la.

Nin yoro kofolen ye gelayaba soro sanijiko la k'a ta san 1968 la ka taa se san 1972. San 1970 ta juguyara ka teme a bee kan.

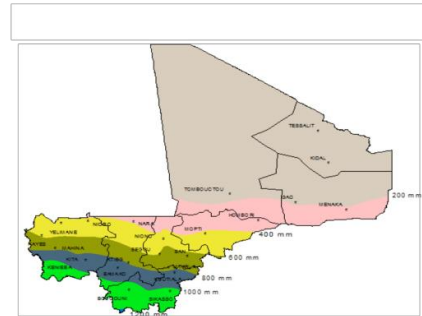
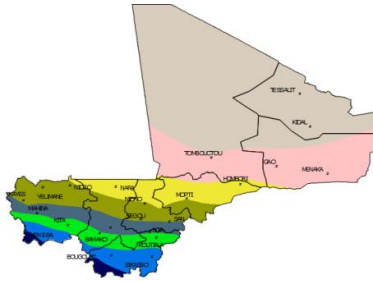
Sanni san1970 ka se a n'a temenen ko, sanjihake dogoyara ni 15 ka se 30 ma kemasarada la (Mali ta kera 20 ye kemasarada la). Kololo min be o la, o ye izoyetiw ceeneni ye kilometere 200 kuntaala konon ka taa woroduguyanfan fe.

berɛbennen hake nana ke kɛmɛsarada 40 na ka se 60 ma kabini san 1970 daminɛtumaw la.

Bajiw hake jiginni nana ni nɛmadugukolo hake dɔgɔyali ye. Ba Joliba lamini dugukolokɛnɛ hake dɔgɔyara ka na kilomɛtɛrɛkɛnɛ 37 000 la san 1950 daminɛw la ka jigin fo kilomɛtɛrɛkɛnɛ 15 000 la san 1990 la.

San sanjihake berɛbennen nacogo

Waati : ka bo san 1941 na ka se san1970 ma **Waati : ka bo san 1971 na ka se san 200** ma

Ja. 2nan ani 3 nan : Izoyɛtiw, sɔrɔyɔrɔ : Metewo nɛmɔgɔyaso : A kolɔsira ko izoyɛti milimɛtɛrɛ 1200 tununa Mali pewupewu.

Waati cogo tiɛni kolɔɔ do ye jikanfalenfɛnw bugunni ye (jikanсалати, zasenti, tifa, adw. O kun tɛ dɔwɛrɛ ye, kɛrɛnkɛrɛnɛnɛnya la, baw ni kɔw jiwoyow teliya dɔgɔya li, U gonyahake yɛlɛmani ani jiw tiɛni.

Jikanfalenfɛnw ye fɛnw ye minnu bɛ jilabanaw i n'a fo sumaya, olu sababuyafɛnw labugun.

U bɛ jamana, kɛrɛnkɛrɛnɛnɛnya la, nɛmamayɔyɔ minnu lakodɔnɛn bɛ diɲɛ kɔnɔ u ka kunko fɛnsiyacamanmara la, jikɛnɛ caman tiɲɛ,

Sanjina ni dugukolo dɔgɔyali bɛ cogo min na, jamana dugukɔrɔji fana hake jiginna kosɛbɛ. Misali la, Bani ni Nizɛri sanfɛyanfan na, dugukɔrɔjiw hake ye jiginni ke san 1987 la min nɔgɔnna ma deli ka kɛ.

Kolɔɔɔbaw bɛ dugujukɔrɔjiw hake jiginni na minnu bɛ ja taamasiyɛnw jira (Ba Joliba bɛ sawura min na Kulukɔrɔ o ye misali ye).

Ja ni cɛncɛn ka lafali n'a ka kɛnɛminɛ ye balawuw ye minnu bɛ saharajamana jida tiɲɛ, n'o « owazisiw » ye.

O n'a ta bɛɛ, dugujukɔrɔji hake min bɛ yen halibi a ka ca, nka gɛlɛya do b'u nafaboli la, k'a sababu ke u yɛrɛkɛli ye, baarakɛnafolo sɔrɔli ani ji lasɔrɔli gɛlɛya.

(dugujukɔrɔjiw yɔrɔ ka jan kosɛbɛ).

4.2 Gonyahake ani waati yelemaniw

Jate minenew sangarogonmani k'a ta san 1951 k'a bila san 1980 furance la ani k'a ta san 1981 k'a bila san 2010 la, olu y'a to danfara k'a sementiya degere 0,3 ani 1,4 ce. (Katimu 1 laje).

YOROW	Waati : 1951-1980 Gonyahake T (°C)	Waati : 1981-2010 Gonyahake T (°C)	Danfara Gonyahake T(°C)
KAYI	29.3	30.0	+0.7
BAMAKO SENU	27.3	28.1	+0.3
SIKASO	27.0	27.5	+0.5
SEGU	28.0	29.4	+1.4
MOTI	28.1	29.5	+1.4
GAWO	29.7	30.6	+0.9
TUMUTU	28.8	29.3	+0.5
KIDALI	28.8	29.8	+1.0

Katimu 1-lb : Gonyahake yelemayelemacogo, boyoro : Metewo Jemogoyaso

V. BAARA KECOGO

Fanbekalaya ye fen ye min ne ka misen n'a be se dije bee lajelen ma. O bolen ko yen, i n'a fo an da delila ka se a ma, a ni ko werew dulonnen don jogon na in'a fo faantanya, soro yiriwaliko, kalanko, hadamadenya ka taane.

Jininibaara in na, a dabara a kama sinsinni ka ke sigida, kerengerennnya la komini kan.

Ni kungo sorofenw tijeni kun donnen don ani n'u fesefeselen don, o n'a ta bee, fere sorolenw waleyali ka gelen, barisa u ka kan ka ke yiriwali bakurubafereew de ye. U man kan ka ke baara fegenmanw ye min be bi doron ne. Baaraw don nka, soro siratige la, u waleyakene man bon. Nin b'a jira ko komini min bonya hake berennnen don, o be se ka ke baara keyoro ye.

Yiriwali kuntaalajan baarabolodalen numan be damine ni baara waleyayoro fesefeseli de ye folo walasa ka kunnafoni jonjonw soro, ka sorofen kurayataw jini k'u don an'u labaaracogo, ka dugukolo labaaracogo jateminne hadamadenw kun, yoro

be lahalaya min na k'o jate minε, yiriwali be hake min na k 'o don, kalanhake min be hadamadenw na k'o fana don, olu ka ko ketaw, u ka nafasowosiraw ani dowerew.

Walasa lapiniw ka tiime, nininikelaw ye baara ke ni minen caman ye :
Fesfeselibaara min kera cikewow la ani min kera sigida baarakelaw fe.

a. Kojugudulonnennw :

Katimu 4 nan : kojugudulonnennw

MARAW	SERIKLIW	KOMINIW	KOJUGUDULONNENW	
			BAKURUBAW	KERENKERENNENW
Kayi	Kayi	Karakoro, Kusane	sanjidogoya/sanji nacogo tilacogo berebenbenbali	Dugukolow tijeni kojugu
	Joro	Getema, Sinbi, Gawinani	kungo nafasorodaw nafabobaliya; mogokoroba kalannen	Dugukolow labenni dogoyali
Kulukoro	Bananba	Tukoroba, Kiban, Sebete, Boron, Madina Sako.	balikukalan na, o hake dogoyali ; denmisennin donta lakoli la, ani kalan hake min be denmisenninw na, o hake dogoyali ;	Dugukolow tijeni juguyali
	Nara	namina	dugumogow ka sorow dogoyali ;	Dugukolow nafantanyali
	Kolokani	Masantola	nafasorobaara keta hakilinaw	
Moti	Moti	Siyo, Fatoma	soroli dogoyali sigidaw la ;	
	Bankasi	Bankasi, Kanibonzon	Senekedugukolow banni	senekedugukolontanya/feerekodese

	Koro	Koro,Bondo, Koporopen	Senekedugukolo ni tumayorow lakurayali dogoyali	ka dugukolo sumaya lamara sumanw sebali feereli da fu la
	Banjagara	Banjara, Dandoli, Duru, Sangha	senekeminew dogoyali ; monnikeminew ni sigida cogoya ka nogontabaliya ;	
	Jene	Pondori, Fakola	jisoroyorow dogoyali baganw laminniko la ani hadamadenw ka makone kama ; Sew dogoyali baganbalofalenfenw labaaracogo la/baganbalofalenfentanya Tuma dow la, senekereew ni sigida kow te nogon ta ;	Ji saniyalen dogoyali Sentanya ka jilasorfenw ni baganbalofalenfenw baara ; monnikeminew hake dogoyali an'u ni sigida lahalaya nogontabaliya bagantaama labenbaliya ka ne Baganbalofalenfentanya; bagan sata hake bonyani kemesarada la

Segu	Segu	Sinzana, Samina, Kacena	forolakefenw songo cayali dugumogow ma ; Hakilinaɗumanntanya ani farafinnogodilanyorontanya ; farafinnogow labaarali dogoyali ; Cikelaw kalanni dogoyali ; baganbalofalenfenw tijeni ; baganw furakeliyow dogoyali ; dugukolo laafulenw ladilanni dogoyali ; Jirituru dogoyali ; Kungojiri minnu mo ka di, i n'a fo bo, olu seneni donbaliya ; nakofenw ni bagannafenw bayelemani n'u lamarali feerew donbaliya dogoyali ; Senkefenw cayali matarafali dogoyali ; Sigida la sorofenw dogoyali minnu be se ka wari	
------	------	--	---	--

		<p>bugunnen lase mogo ma ; Sumanw lamarali geleyaw ; Waatiyelēma fēerew labaarali dogoyali ; Sumanw topoto kojugu, o minnu be feere da fu la kasoro u ma se Baganw damatemesa ; Ji saniyalen dogoyali ; nakow lakanani dogoyali k'u kisi bagan bayanbilaw ma ; sumanw songo yelēma- yelēmani sugu la.</p>	
--	--	---	--

VI. FÈÈÈ SUGANDILENW

Mali ye politiw, ni fèèèw ani baara bolodalenw laben walasa ka waatiyelema kololow dogoya ani ka labenniw ke walasa deli ka ke gleya la, kerenkereennenya la, komini hukumu konɔ.

Togodalamogow, kerenkereennenya la, musow ni denmisenw, olu k'u joyɔɔ fa kosɛɛɛ lajinuw tiimeni na, ani baaraw keli la sigida la ; o ye fen ye min ye lajiniba ye nin baara in na.

Politikiw ni baarabolodalen kofolen ka sirasɔɔ ka lajinuw tiime, o te ne cogo si la fo fèèè jɔnjɔn minnu be tali ke waatiyelema la, olu ka sɔɔ walasa ka sigidalamogow ka nesigibaaraw sinsin jango u ka se ka kariboni yiriwali lasumaya.

O hukumu konɔ, san 2010 la, kiimeni do kera fèèèkow kan mogɔ mako be minnu na, ka baaraw fana boloda ka fara o kan. O b'a to fèèèw ka lase mogow ma minnu b'u demɛ waatiyelema kololow dogoyali la ani k'u deli u la. O baara kera san 2010 la.

Nin demenan in be nefoli jɔnjɔnw ke fèèè sugandilenw kan sene ni yiriwali siratige la. O fenw tonɔ be se bolofara wèèw ma i n'a fo kuranko, jiribaara, keneya ani jiko. Fèèè minnu sɔɔɔla SEYERITSE « CRTC » lajɛw senfe kominiw konɔ, olu ye fèèè jɔnjɔnw ye minnu ni Mali kow be jɔɔɔn ta, wa u fèèèfèèera sigidaw la ani jamana wèèw la.

Fèèè sugandilenw kun ye ka do bo sigidajekuluw ka fangadogoya la ka gleyaw nesigi. Kunnafoni jɔnjɔnw fana be demenan konɔ waati cogoya kojugudulonnen suguya caman kan, nefoliw ni lafaamuyaliw minnu be Mali gferenama demɛ ka faratiw tɔɔtɔ minnu be tali ke ja ni ji ka tijeniw na.

Fèèè minnu nefolen be duguma, olu jateminɛnen be Mali cikɛyɔɔ bɛɛ lajɛlen de kama, o la janto kera yɔɔ kelen o kelen ka lahalayaw la.

Fen min ye cikɛyɔɔ nefolenw kelen o kelen ye dantigeliseben konɔ, fèèè jɔnjɔnw jateminɛna. O kama sinsinni kera o yɔɔw gleyaw kan hadamadenya ni kungo cogoya siratige la, ani mogɔ faamuyalen ka jateminɛw.

Fèèè ninnu kelen o kelen nefoli senfe da sera ko minnu ma, olu ye : fèèè bakurubanefoli, fèèè waleyayɔɔ numan, waatiyelema kololo minnu ka kan ka kele fèèè in fe, ja damadɔw fèèè in kan ; fèèè in waleyali dakun kunbabaw, tonɔ minnu be fèèè in na sɔɔ nasira la ani a bɛna nafa min ne waatiyelema kololow kelesi la ; hakilina minnu be tali ke fèèè in musakaw la, gleya minnu be fèèè in waleyali la,

faamuyali sɔɔɔɔɔɔ, hakilina kura sɔɔɔɔɔɔ, bilasiraliw baara waleyali kan ani fɛɛɛ waleyali kɔɔɔɔ.

Walasa ka fɛɛɛ sugandilenw ganse ani u ka se ka faamuya kɔɔɔɔ sigidalamɔɔɔw fɛ, komini dɔw sugandira walasa ka fɛɛɛ damadɔw sifile kalansen dɔw senfɛ.

Ka fara nin dɛmɛnan dilanni kan, SEYERITESE dɛmɛbaga faamuyalen ka baara ye ka dɛmɛnan in kɔɔɔɔ laselifɛɛɛ labɛn ni k'a waleya.

Kunnafoni minnu bɛ dɛmɛnan in kɔɔɔ, walasa k'olu waleyali nɔɔɔɔya, fɛɛɛ kɔfɔɔɔɔ kelenkelenna bɛna dilan i n'a fɔ kalansenlabɛnsɛbɛn min kɔ n'a nɛ sɛbɛnnɛn don.

SEYERITESE ka nin fɛɛɛdɛmɛbaga in kun ye ka laadilikan gɛɛɛɔw kɛ baara taabolo nataw kan minnu bɛ Mali Gɔfɛɛɛnama dɛmɛ ka porozɛ in jɛnsɛnni wariko nɛnini.

Fɛɛɛɛ SUGANDILENW

1.	Cikɛla ka sanjisumanan
2.	Danni dɛmɛnan
3.	Ndonogonɔɔɔɔɔɔɔɔ
4.	Dalakɛciw kɛli forow dugukolo basigili kama
5.	Zayi
6.	Kalocɛfɛɛɛɔw
7.	Dannikɛdingɛw labonyani
8.	Ntugunwuli
9.	Kabasiraw
10.	Kungo yɛɛɛmɛnɛnamayali dɛmɛnɛn
11.	Basijirinɛn Jiginɛba
12.	Binbirifini
13.	Danni senfɛnɔɔɔɔɔɔɔɔ
14.	Tubabunɔɔɔ bɛɛɛmadonni
15.	Bɔɔɔ walima kɛsukɔɔɔɔɔɔɔɔ
16.	Nfiyenalagun
17.	Ndonogolabugun
18.	Finfinmugukurubɔ
19.	Metanikoron
20.	Baganbalofalenfɛnsɛnɛ
21.	Tileyeelenpɔɔɔɔ
22.	Jisumayalan bɔɔɔɔɔ

23.	Manabidɔnsoninw dilanni
24.	Boturu
25.	Warantasi
26.	Sumanw lakanani
27.	Tilekuransow
28.	Tilelakɔrɔjikalaya
29.	Dugukolodiyalan jimaw

VII. Kɔlɔlɔ DAMADɔW MINNU BƐ SE KA KƐ FƐƐRƐ SUGANDILENƆ NA

Kɔlɔlɔ minnu bƐ fƐƐRƐ sugandilenw labaarali la, olu bƐ se ka tila kulu saba ye : minnu bƐ tali kƐ cike la, minnu bƐ tali sɔrɔ ni hadamadenyasiraw la ani minnu bƐ tali kƐ sigida n'a lamini na. Nin bƐƐ jɛlen don ka waatiyɛlɛma kɔlɔlɔw kɛlɛ.

7.1 Kɔlɔlɔ minnu bƐ tali kƐ cike kan

- ☞ Dugukolo lakanani k'a kisi ji ni fiƆƆ ka tiƆƆni ma, k'a sababu kƐ balan ye ka ƆƆsin sanjikisɛgalabu ni fiƆƆ ma ;
- ☞ Dɔ farali dugukolo ƆƆni lahalayaw kan ni jiridiliw ye (kɛrɛnkɛrɛnɛnɛnya la a magayali) ji jigin koƆuman dugukolo la ;
- ☞ Dɔbɔli dugukolo gonyahake yeɛmayɛlɛmani na : dugukolo kan falɛfɛnw bƐ funteni damatɛmɛw bali ;
- ☞ Baara kɛli ni dugujukɔrɔji ye : k'a sababu kƐ nɔgɔya bƐ don dugukolo lahalayaw la, falɛfɛnw diliw bƐ se ka yɔrɔjanji lasɔrɔ dugujukɔrɔ ;
- ☞ Lamini labɛnni min bƐ na ni nimaya yiriwali ye ani fiƆƆ sɔrɔli dugukolo fɛ :
bagan walima falɛfɛnnɔgɔ jɔyɔrɔ baloko la, dɔ farali dugukolo lahalayaw ƆƆni kan an'a ka jiko, nin fɛn kɔfɔlen ka ƆƆni bakiteriw ma n'o nimafɛmisɛnninw minnu bƐ sɔrɔ nfiyenaw ni kungokɔnɔbaganw na (dugukololantumɛ, mɛnɛmɛnɛninw, samakuluw, fɛƆƆnɛnɛmaninw fanw, an'o Ɔɔgɔnnaw) ;
- ☞ Falɛfɛnjuguw kɔlɔsili : dugukolokanfɛfɛnw, k'a sababu bƐ u suma ye an'u ka lakanifanga dɔw bƐ se ka binjuguw falɛnni bali.
- ☞ Dɔ farali dugukolo nɔgɔ hake kan : falɛfɛn walima bagannɔgɔ bƐ kƐ sabau ye ka dɔ fara dugukolo karibɔni hake kan, o b'a to dɔ ka bɔ fiƆƆkalan kɔlɔlɔ la ;
- ☞ Lakɛfɛn labaarata dɔgɔyali : dugujukɔrɔkɔgɔ dɔɔnin-dɔɔnin kɛli falɛfɛn walima bagannɔgɔ la san kɔnɔ, o bƐ kƐ sababu ka falɛfɛn sɛnɛta balo ;
- ☞ Bagandumuni : falɛfɛn minnu bƐ yen n'u nafa bƐ i n'a fɔ baganbalofɛfɛnw,

olu be ke bagandumuni ye cikewaati fila furance la.

7.2 Kololow soro ni hadamadenyasiraw kan

- ☞ Danniwaati jate minnu be do bo seginni kan na danni kan, o b'a to do ka bo sumansi hake, baarakewaati, segen ani wari bota la ;
- ☞ Fere, i n'a fo borekonesenew, ntumulabugun, ndonogonogodilan, nakosen, basurunninmara, nfiyenalabugun, ani dowerew, o be na ni senefenw cayali ye, a be do bo gaw ka faantanya na, ka do fara soro kan ;
- ☞ Falenfen walima bagannogo min bena sigi senkan, o feereli, kererkenkerennanya la, dugubakerfobaganmaralaw ma tilema waati, walima baganmisenlatulolaw ma, sanko silameselijekorolaw la ; nafa ka bon ka teme hali sumanfeere kan ;
- ☞ Finifinmugu ani falenfenogow bayelemani k'u ke tobilikelanw ye, o min be caman bo musow ka segen na dogoniniko nasira la n'a to u ka baara werew ke minnu be do fara u ka soro kan ;
- ☞ Baara kuraw sigili senkan be ke sababu ye ka do bo tungafetaa ni dugubakonotaa la, baarakelaw basigili kominiw ni dugumisenw kon, hadamadenyasiraw sabatili mogow ni jigon ce. Nin folenw be ke sababu ye ka ka baara werew sigi senkan minnu be waatiyema kololow nesigi ni fanga ye. Taalen jefe, do be fara kominiw ka soro kan k'a sababu ke baarajinina kuraw nali ye minnu jolen don baaraw la minnu donnen te kakoro kominiw kon.
- ☞ Nafasorosiraw sigili senkan, o be ke sababu ye ka gaw ka jenamaya sabati, a ka faantanya keke ka bo kominiw kon.

7.3 Kololow sigida n'a lamini kan

- ☞ Jiriforow sanfelaw be sanjiminanan joro fa min be lakanani ke.
U be dugukolo kologeleyali min ke, o be jiwoyow ni fiye fanga dogoya ; jiridiliw be ke sababu ye ka dugukolo sinsin ; jiw jiginni be dogoya dugukolo la, o fana de b'a to a be dugukolonon kun ; kererkenrennanya la ni sanji cayara san min na. A be ke sababu ye fana ka nema ke yoro la. N'o kera do be bo waatiyema kololow la ja mana ke san minnu na kosebe ;
- ☞ Dugukolow lakanani be ke sababu ye k'u diya lasegin u ma, n'o kera sene soro be yiriwa ;
- ☞ Jiridiliw be sumaya samani min ke, o be jiko dogoya ; do boli gonyahake la, o be do fara falenfenw ni bindunsogo dogomanninw ka sew, o n'a jognaw ;

- ☞ Dugukolonon keleli jirituru ka fara forolaminijiriw kan, o be se ka ke sababu ye ka baganw tɔpɔtɔli nɔgɔya (nɔgɔya be don bagandumuniko la ni baganbalofalenfenw seneni na), a b'a to fana bagan be se ka kolosi kosebe k'u t'u ka bajanbila la ;
- ☞ Do farali cikelaw ka sorow kan, o be kungokɔnɔfenw siyacaya sabati.

VIII. ԲԵՐՏԵԾԵՆՎ

Cikela ka sanjisuman

ƚɛfɔli : Minɛn don min ƚɛci ye sanji nalenw sumanni ye. Minɛn in labɛnna ka kɛɲɛ ni sanjihakɛ nata ye sahilijamana waa tile kɔnɔ.

Sanjihakɛ minnu bɛ na sahilijamana waaticogoya fanw na sinsinni kɛra o de kan ka ni jateminɛw kɛ.

N'i y'a mɛn ko cikela ka sanjisumanan, hakili bɛ se fɛn minnu ma, olu ye :

Manasiyo min taamasiyɛnsigilen don milimɛtɛrɛ la, nɛgɛbɔɔ jɔlɛn, ka nɛgɛ koorilɛn fila tara o la.

Lɔɲiniw : ka dɛmɛ don walasa cikɛbaara ka se ka boloda ka ƚɛ ka hakililatigɛ kɛ dumuniko la

Fɛɛɛ waleyasiraw :

- ✓ Kalan ni minɛnko
- ✓ **Baarakɛminɛnw lasɛli ni lasagoli :**

Walasa ka sanji nalenw lamara, cikela ka sumanikɛlan turuyɔɔ ka ka kan sugandi, o la nin sariyaw ka kan ka labato :

- a ka kɛ yɔɔ la min laafiyalɛn don ;
- a n'a kɛɛfɛfɛn cɛ janya dɔgɔyalɛnba ka kɛ o jɔkɛndama sigiyɔyɔma naani ye. Misali : ni sanjisumanan kɛɛfɛjiri dɔ jɔkɛndama ye mɛtɛrɛ duuru (5) ye, mɛtɛrɛ mugan (20) ka kan ka don o jiri n'a cɛ.
- a ka jɔ ka tilɛn k'a gɛngɛn dugu la kosɛbɛ ; a bara kɛyɔɔ ni dugukolo cɛ ka kan ka kɛ mɛtɛrɛ 1 ni tila ye.

Cikela ka sanjisumanan ka kan ka lamara ani k'a lasago kɔɲuman. O la, an ka kan :

- ka sinsan jɔ ka lamini walasa k'a kisi baganw ni denmisɛnw ma ;
- kalosa o kalosa k'a siyo lahalaya jateminɛ k'a ji kɛ a la, k'a sigi tabali kan ka lɛrɛ kɛlɛn kɔnɔ ;
- tuma bɛɛ ka siyo ko k'a jɛ
- ni samiye banna ka siyo lamara yɔɔ ƚuman na.

✓ **Sanji sumani :**

Sanjihakɛ bɛ suman don o don, nɛgɛ kanɲɛ 8 sɔgɔma ani nɛgɛ kanɲɛ 18 wula fɛ.

Sumani kɛ o kɛ, a bɛ lakolonya.

Cikela ka sanjisumanan labaarali ka nɔgɔn : ji hakɛ bɛ kalan siyo kan o min taamasiyɛnsigilen don milimɛtɛrɛjate la.

✓ **A musaka ka kan ka taa :**

Siyo : sefawari 600

Sen (bɔɔ) : o sɔngɔ bɛ sefawari 600 ni 1 500 cɛ.

✓ **Sanjisumadon :**

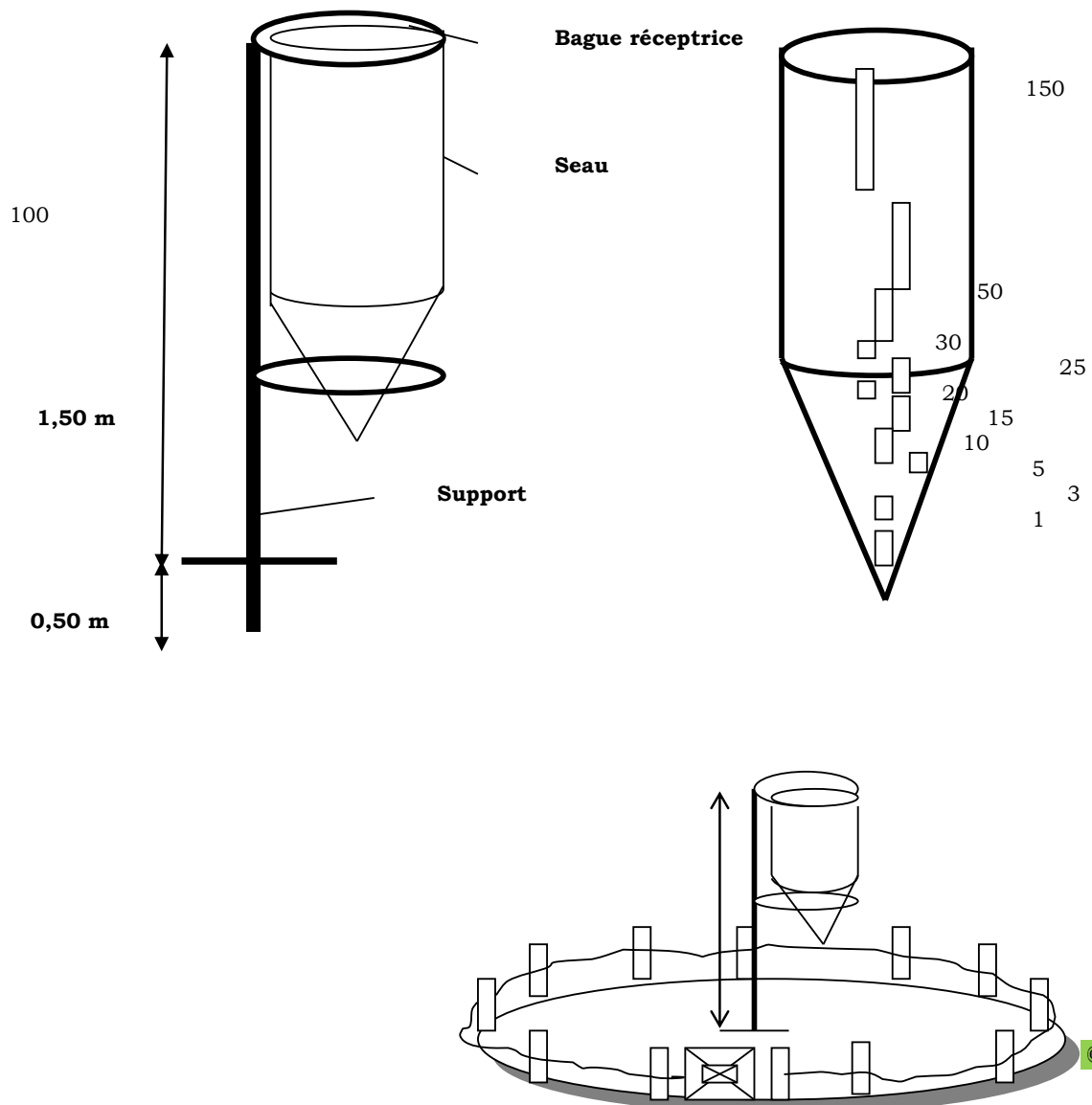
Sanjihake nanen don « J » la, o ye sanjihake min tara don « J » nege kanje 18 la, ka soro ka o duguseje ta talen nege kanje 8 na, k'o fara a kan.

Misali : zuwankalo tile 19 san 2015, nege kanje 18 mm 5, 0

zuwankalo tile 20 san 2015, nege kanje 8mm 15,0

sanji nanen zuwankalo tile 19 san 2015, o ye : $5,0 + 15,0 = \text{mm } 20,0$

✓ **Cikela ka sanjisumanan**

©Mali-Météo

Waleyayoro : Jamana cikeyoro bee

Nafaw : Baara kewaati dogyali, dabolli sumansi ni fangalabaara la, sene kewaati topto kojuman

Danni dɛmɛnan

Ɔɛɔli : Danni dɛmɛnan ye minɛn ye min b'a to mɔɔɔ ka se ka danni kɛwaatiw ani sumansi lahalayaw pereperelatigɛ. O b'a to, a ka c'a la, sɔɔ ka sabati.

O la, sɛnɛfɛnw ka kan ka waati min kɛ ka mɔ, an bɛ se k'o waati jateminɛ walasa k'an yɛrɛ tanga sɔɔ dɔɔɔyali ma k'a sababu kɛ jikodɛsɛ ye.

Lɔɔini : ka dɔ fara sɔɔ kɛli taamasiyɛnw kan ni sinsinni ye sanjiko jateminɛ jɔɔjɔnw ye.

Fɛɛrɛ waleyasiraw : ka se ka sanjihakɛ kalan ani k'a sɛbɛn, ka se ka sanji nanɛnw fara jɔɔɔn kan don ni don, k'i sinsin i ka danni dɛmɛnan kan baara sɛnfɛ, ka danni daminɛ ni sanjihakɛ fɔlɛn sera walima n'a tɛmɛna.

Danni dɛmɛnan misali dɔ min b'a to kɛmɛsarada la, foro 80 bɛ jɛ :

➤ **Sɛnɛkɛyɔɔw :** Sikaso, Buguni, Kucala, Miseni : Kolɔɔjɛba, Kajolo.

➤ **Sɛnɛfɛn :** kɔɔri.

➤ **Sɛnɛ kuntaala :** tile 120.

☞ *Danni kana kɛ yanni mɛkalo tile 10 cɛ, nka foro labɛnnibaaraw bɛ se ka kɛ.*

☞ *K'a ta mɛkalo tile 11 k'a bil'a tile 20 na, ka danni kɛ ni sanjihakɛ lamaralɛn tile 10 kɔɔɔ ye milimɛtɛrɛ 30 sɔɔ walima n'a tɛmɛna a kan.*

☞ *K'a ta mɛkalo tile 21 na k'a bila zuwɛnkalo tile 10 na, ka danni kɛ ni sanjihakɛ lamaralɛn tile 10 kɔɔɔ ye milimɛtɛrɛ 20 sɔɔ walima n'a tɛmɛna a kan.*

☞ *K'a ta zumɛnkalo tile 11 na k'a bila zuluyekalo tile 10 na, ka danni kɛ ni sanjihakɛ lamaralɛn tile 10 kɔɔɔ ye milimɛtɛrɛ 10 sɔɔ.*

Minɛnw :

- ✓ Cikɛla ka sanjisumanan,
- ✓ Kolɔsilikɛkaye, biki/kiriyɔn,
- ✓ Danni dɛmɛnan.

Musaka :

Fɛɛrɛ waleyɔɔw : Jamana cikɛyɔɔw bɛɛ

Nafaw : Sumansi hake bɛrɛbɛnni, waati dɔɔɔyali, baarakɛfanga dɔɔɔyali, sɛnɛkɛwaati tɔɔtɔ kɔɔuman, suman lasago kɔɔuman

Ndonogonogodinge

Ɔefoli : Ndonogonogodinge ye nɔgodilanfɛɛɛ ye min na ntumuw ni fɛn wɛɛw bɛ fara nɔgɔn kan ka bila k'u bayɛɛma.

Lɔɔiniw :

- ✓ Walasa falɛfɛn ka se k'a yɛɛ lakana ka tanga banaw ni ja ma : a bɛ se ka ji lamara kosɛbɛ
- ✓ Ka dɔ fara dugukolo diya kan ;
- ✓ Ka dɔ bɔ nɔgɔ labaarata la ani forolakɛfɛn caman wɛɛw minnu kɔɔɔɔ ka jugu sigida n'a lamini ni hadamaden ma.

Fɛɛɛ waleyasiraw :

Nɔgodilan suguya in bɛ se ka kɛ san waati bɛɛ. A labɛncogo file :

- ☞ Ka jirikɛsuninw dilan walima ka minɛn manama dɔw jini ;
- ☞ Ka wow kɛ kɛsu ninnu walima minɛn ninnu ju la ;
- ☞ Ka kɛsunin ninnu sigi sigifɛn jɔnjɔn kan yɔɔ la min jalen don, funteni ni dibi bɛ yɔɔ min ;
- ☞ Ka minɛn dɔ sigi wo jukɔɔ walasa ka nɔgɔji minɛ ;
- ☞ Ka ntumudɛgɛ dilan : furabulu tige-tigɛɛn nɔgaminɛn ni misibo ye
- ☞ Ka ntumuw da o fɛn nɔgaminɛn sanfɛ ;
- ☞ Ka dumunifɛnw bila tuma bɛɛ fɛn nɔgaminɛn in sanfɛ :
Dɔgɔkun saba ka se naani ma, ntumunogɔ in bɛ bɔ.

Dingɛw fana bɛ se ka sen minnu ka bon ni nɔgɔn ye walima ka wɛɛninw jɔ dugumakolo kan ka ntumunogɔ dilan.

Ntumunogɔ labaarali:

- ✓ Nakɔsɛnɛ :

Nakɔ dilantuma : ni dugukolo bɛna wuguba nɔgɔ kilo 5,5 bɛ kɛ mɛɛɛɛkɛnɛ kɛɛn o kɛɛn na.

Nakɔ lasagotuma : nɔgɔ kilo 1,5 ka se kilo 2,5 ma, o bɛ kɛ mɛɛɛɛkɛnɛ kɛɛn o kɛɛn na sannɛ turuli ka kɛ.

Dannikɛtuma, turulituma : nɔgɔ kilo 1 ka se 2 ma, o bɛ nɔgami k'a kɛ mɛɛɛɛkɛnɛ kɛɛn o kɛɛn na, ka sɔɔ k'a sɔn ka jɛ.

Bugurimugunogɔkɔɔ nɔgɔdonni : nɔgaminɛn bɛ kɛ nin cogo la : bugurimugunogɔkɔɔ kilo 1 bɛ kɛ ntumunogɔ g 250 la.

Kɛnɛ gazɔnma : ntumunogɔ g100 ka se g 200 ma mɛɛɛɛkɛnɛ kɛɛn o kɛɛn na.

✓ Jiri denta :

Turuli : Nɔgɔ kilo 1 ka 3 ma, o ni jiri turuta bɔra bɔgɔ min na, olu be jagami.

Dugukolo nɔgɔdonni : ntumunɔgɔ g 200 ka 400 g ma mɛtɛrɛkɛnɛ kelen o keln na, o be ke jiriju kelen o kelen kɔrɔ, ka sɔrɔ k'a girife ni k'a sɔn.

✓ Baganbalofalenfɛnsɛnɛ ni sumansɛnɛ : nɔgɔ tɔni 1.5 ka se 3 ma taari kelen o kelen na.

Minɛnw : kɛsuninw, bɛɲɛwari PEWESE, barigon PEWESE, dingɛ labɛnnen walima labɛnbali, ani dɔwɛrɛw.

Musaka :

Fɛɛrɛ waleyɔrɔ : Jamana fan bɛɛ.

Nafaw/gɛɛɣaw : Musakaw man ca, a baara ka nɔgɔn.

Dalakeɓɓiwal keɓi forow dugukolo basigili kama

Ƴefoli:

Feeɗe in ye ka fensenkolɓsilan ke ka dugukolo yoro dɔw jini k' u bolodi jɔɓɓon ma ni tiiriw ye, yoro minnu be sosigi kelen na foro kɔnɔ. Baara in be dabo ka dalakeɓɓiwal ci kadayi (dalakeɓɓitintinniw) walasa tugunnin minnu b'a kan, cikela ka se k'olu wuli ani senekesuguya werew minnu tali ke dalakeɓɓiwal cilenw na.

Laɓiniw :

ka foro yoro dalakeɓɓenenw ani dalakeɓɓebaliw don walasa ka ji jiginni nɔɓɔya dugukolo la, ka do bo sanji woyota la, ka dugukolo yoro tijenenw jiginjigin fe, k'olu laben.

Feeɗe waleyasiraw :

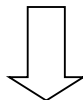
Kenɗe in labenni ni dalakeɓɓiwal ye, o be temɗe dakun 4 fe ; (dugumaja file)

Segeɗeɗeli foro in lahalaya kan

Bolɓninturu dalakeɓɓiwal kan ani baara werew.

Kenɗew labenni

Kenɗe labennenw toɓɓoli

Sawura : kenɗe labenni feeɗe, k'a ke dalakeɓɓiwal temɗesiraw ye

Dakun 1° : *Segeɗeɗeli keɓi foro in lahalaya kan cikela fe ani senekelakoliden do fe*

• Yaala-yaala keɓi foro kɔnɔ min b'a to a dugukolo lahalaya jɔnɓon be don. O kofe a labenfeeɗe be ladilan. Cikela be jɛnatomoni ke feeɗew la minnu be se ka tiime a fe.

Dakun 2 nan : *Bolɓninturu dalakeɓɓiwal kan.*

Bolɓninturu baaraw ka kan ka ke tilema waati sanni sanji kunfolow ka bin. O ko labennibaara be tugu a la.

Dalakeɓciw keɓi be damine foro tintinmayɔɔɓa de la. Bolɓoniw ni ɓogon ceA cayalenba ye metere10, wa do be bo a la n'a sorola dalakeɓci in cili man ɓogon.

Sawura:dalakeɓci

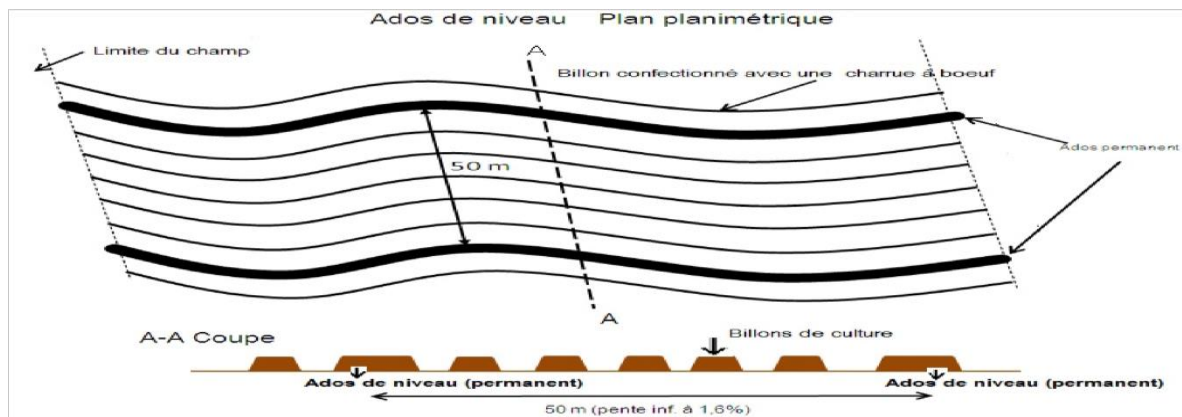
Bolɓninturu dalakeɓciw kan

Dakun 3 nan : Dalakeɓciw labɓni

Misidabaw be ke ka tintininw wuli kabini sanji folow mana bin walasa danniw kana bila kɔfe.U be se ka labɓn taanisegin saba walima naani kɔno ni misidaba ye bolow ɓekuntillenfa fe. Baara in mana se ka dannikesiraw jira kaban, o ye wasa sorolen ye a ko la. A ka c'a la, bin be bila ka falen tintininw kan, o b'a to u ka sinsin. Cikela dow b'a ke ni jirisunw ye minnu be meen si la, i n'a fo bagasunninw (o min turuli ka ɓogon bawo a be sorɔ kungokɔnjiri gansan de fe) walima jiri nonfonma (**puwa dangoli**). O jirisiya be tintinw to sinsin, wa u be se ka ke ka jolibaara caman ke i n'a fo(gabililan, bondow, bugusow, o n'a ɓogonnaw) ani hadamadenw ni baganw ka balo (Jaw a-b-c-d)

Photo : Mise en place d'ados permanent (a, b) et herbes spontanées (c) et pois d'angole (d) poussant sur l'ados

Dakun 4 : Baara kelenw tɔɔɔɔli

Tintin ninnu be laben ni kerɛfɛbɔɔɔ cɛlen ye ani ka tintin kuraw wuli n'a sɔɔɔɔla keyɔɔɔ damadɔ be yen minnu ka fɛɛɛn k'a sababu ke jiwoyo ye. Nka ni yɔɔɔ tɔɔɔnen hake be metere caman bɔ fo segin ka ke dalakɛciw kan ni misidabaw ye. Yɔɔɔ dow la, kaba ni bɔɔɔ de be ke ka yɔɔɔ dayɛlennen ninnu datugu.

Minɛnɛw : fɛnsɛnkɔɔɔsilan, kadiri « A », misidaba, o n'a tɔɔɔɔnna.

Fɛɛɛɛ waleyɔɔɔ : Jamana cikɛyɔɔɔ bɛɛ.

Nafaw :

- ☞ doɔɔɔli jiwoyo la, kemɛsarada la, ni 20-50 ye, o la, ka dugukolonɔn kelɛ ;
- ☞ ji marali sabatili dugukolo fɛ ;
- ☞ do farali nɔɔɔɔfin ni tubabunɔɔɔɔw jɛni kan ;
- ☞ do farali sɛnɛ sɔɔɔ kan ni 30 ye kemɛsarada la ; (dugumaja b'o jira)
- ☞ do farali dugukɔɔɔɔji kan ;
- ☞ do farali forow ka yɛɛɛmɔɔɔɔnamayali kan,
- ☞ karibɔnɔmara bɛɛɛbɛnni (dugukolo ni jiriw) ;
- ☞ do farali cikɛla ka sɔɔɔ kan.

Musakaw : Sefawari 1000 taari kelen o kelen k'o fara cikɛka ka bɔta kan

Zayi

ገቢታ : Zayi ye ፍጅጅ ye ka dugukolonon kelé dugukolotintinma kan. Dingemisenninw de be tige-tige foro kono k'u bogoninw bo k'u ton-ton u da la, cogo min ji woyota barika be dogoya ka jo sumanw koro. Dingeninw ni jagon ce furance hake dulonnen be be senfen suguya la.

Lajini:

☞ ka dugukolo lankolonyalenw walima dugukolo laafulenw nimaya.

ፍጅጅ waleyasiraw : Zayibaara be teme nin dakun ninnu fe :

- ✓ ka jatemine ke sanjiwoyo taafan na. N'a kun be, ka dalakeneji folo ke.
- ✓ Zayi minnu konoci ye santimeteré 30 -40 ye an'u dunya be taa santimeteré 20 -30 la, k'olu dayele dalakeneji folo in kan, ka tila k'u bogo yereke jiginjigin na.
- ✓ Ka sira filanan dabali folon in sanfe, k'a soro ka bogo ton ka balamini ke ji temesira la.
- ✓ N'a sorola ko jiginjiginda were be yen, jatemine ka k'o fana kan bogonin tonyoro la ;
- ✓ Ka ngofin ke zayi ninnu kelenkelenna bee kono g.500 n'o be ben toni 5 ma taari o taari.

kalbali : Zayi ye ፍጅጅ min ye, ani dugukolonon kelelifere caman be taa ni jagon ye i n'a fo (kabakusira ani kalaton, o n'a jagon naw).

Minenw : daba, pelu, zometiriniwo walima sojlaw ka niwo sirilen bolo « A » walima negkonpa walima janya sumanimetere juruma.

Zayi musakaw taari kelen na:

Donnalafenw	Sumaniklan	Hake	Kelen songo	Mume (sefawari)
Minenmisenniw (daba, pelu, tasa)		K'a jini		K'a jini
Minen misenninw sarali				40
Ngog celi n'a donini	T	2	1 500	3 000
Baaraklaw	h.j	37	1300	11 100
Donnalafenw mume	/-----/			14 140

Hake keta : Zayi 270 ce o ce , tile o tile, ani ka ፍጅጅ in taabolo labato.

Fɛɛɛ waleyɔɔɔ : Jamana cikeyɔɔɔ bɛɛ.

Nafaw/ gɛɛyaw

Nafaw	Gɛɛyaw
- dɔ farali kɛnɛ sɛnɛta kan ; - fɛɛɛ min bɛ se ka waleya nɔgɔya la sigidalamɔgɔ bɛɛ fɛ ; - fɛɛɛ musakaw ka dɔgɔn	- sumansunw nagasili walima u jali ka sababu kɛ ja walima jiba ye (janko nɔ ni so)

❖ **Ja damadɔw jirali zayi kan**

©Mali-Météo

©Mali-Météo

Baara kɛwaati hake : sɛnɛkɛmansin : lɛɛ1 bololabaara : tile15

Kalocɛfɛrɛn

Ɔɛfoɓi : Kalocɛfɛrɛn ye dugukolo labɛnfɛɛɛɛ do ye. A bɛ labɛn ka caya dugukolo dalakɛɓɛbaliw de kan minnu yɛlɛnyɛlɛnda ye degere 0 walima degere 3 bɔɓɔɓɔn ye. Foro de bɛ tila tila ka kɛ kɛnɛninw ye i n'a fo kolibasɛnninw, minnu tigina bɔra kalo tilacɛ fɛ.

Lajiniw :

- ☞ Ka dugukolow basigi sɛnɛ, baganmara ani mɔnni kama
- ☞ Ka do fara ji sɔɔ kan, jiriw makɔɓɛjiw.
- ☞ Ka sanjiw woyofanga doɔɔya, ka dugukolonɔn kɛɛ ani ka ji jiginni doɔɔya dugukolo la.

kɛfɛɛɛw /Taasiraw : Kalocɛfɛrɛn bɛ dilan ni fɛɛɛ min ye o fɛɛɛ bɛ tɛmɛ sira damado de fɛ :

- ☞ Kɛnɛ dakɛɓɛbaliw kolɔsi ani ka bolonɔ bilali u la.
- ☞ Kalocɛfɛrɛn kɛnɛninw cili.
- ☞ Dingɛw senni
Kalocɛfɛrɛnw jɛnsɛncogo foro kɔnɔ
- ✓ Kalocɛfɛrɛnw dadalen don ɓɔɓɔn kɔ kɔɓuman ka kɛɓɛ ni dalakɛɓɛci foɓo ye ;
- ✓ Sirakanfurancɛ : mɛɛɛɛ 8 ka bɔ cɛmancɛla fila ni ɓɔɓɔn cɛ. O bɛ bɛn mɛɛɛɛ 4 hake la Kalocɛfɛrɛn fila ni ɓɔɓɔn cɛ.
- ✓ Sira fila ni ɓɔɓɔn cɛ furancɛ : m.4;
- ✓ sigicogo: kalocɛfɛrɛnw banamininen de don ɓɔɓɔn ma.
- ✓ A ka kan, koorikɔnɔci kun fila ninnu ka sɔɔ sosigi kelen kan.
- ✓ kalocɛfɛrɛn kelenkelenna bɔɔɔɔ n'u dingɛw senni : $m_4 \times m_8 = \text{mɛɛɛɛkaare } 32 \text{ ye ;}$
- ✓ kɛnɛkanhake(dansite) : kalocɛfɛrɛn 312,5 taari o taari. Jatesurun na, kalocɛfɛrɛn 313 taari kɔnɔ.

Sawura ani kɛɛlaminiw

- ✓ koorikɔnɔci : m4 ;
- ✓ dunya : m 0,15 fo ka se m 0,30 ma;
- ✓ furancɛ : m 4 ; n'o bɛ bɛn kalocɛfɛrɛn 12,5 ma mɛɛɛɛ100 kɔnɔ ;
- ✓ dagolo kundama : m 0,30 ka se m 0,40 ;
- ✓ tintinnin jɔsurun n'a kundama hake: m 0,4 ;
- ✓ dansite kalocɛfɛrɛn 313, taari o taari ;
- ✓ hake dilanta : kalocɛfɛrɛn 2 fo 4 cɛ o cɛ tile kɔnɔ k'a da dugukolo cogoya la;
- ✓ baarakɛlen in tintin: degere1,5 fo degere 2 ma

Baarakeminɛnw : *fɛnsɛnkɔɔsilan*, pelu, soli, kooricilan nɛgɛlama walima a jirilama min ereyon ye m. 2, jurukisɛ m.100 , piikasi, iribanmɛtɛrɛ.

Fɛɛrɛ waleyɔɔ : Sahelikungo ani Sudankungo

Nafaw /Gɛɛyaw :

Nafaw	Gɛɛyaw
<ul style="list-style-type: none"> - sanji woyota minɛni - dugujukɔɔrɔji dafali - dugukolo labɛncogo ɲɛni - dɔ farali cikɛkɛnɛw kan, sanko yɔɔ minnu na dugukolonɔn ye barika sɔɔ. 	<ul style="list-style-type: none"> - A bɛ ladonni wajibiya - A bɛ baarakɛla caman wajibiya.

kalocɛfɛrɛn musakaw taarikɔɔnjate

Donndalafɛnw	Kelen kelenna hake	Kelen kelenna hake	Kelen sɔngɔ	mumɛ(sefawari)
fɛnsɛnkɔɔsilan ani kooricilan	PM	PM	PM	PM
Pelu	K	1	800	800
Soli	K	1	1000	1000
Baara in baarakɛlanw	h.	105	1 500	30 500
Wari bɔta mumɛ taari kelen o kelen na	/-----/			32 300

❖ **Kalocɛfɛrɛn ja damadɔ file**

©Mali-Météo

©Mali-Météo

©Mali-Météo

Dannikedingew labonyali

Ƴefoli: A ni zayi nafaw bæe ye kelen ye. A b'a to fæere bæe ka tige walasa ka nõgomayoro don ani ka nɛɛma mara dannikedingew la minnu ka bon ni dannikedingew korow ye siɲe saba nõgon na. Ji woyoda ka bon dugukolo minnu kan, nin fæere in b'a to senɛfenw bæ balo tile fila walima tile saba sanji korfe.

Laɲiniw : Ka nɛɛma mara dannikedingew kono

Fæere waleyasiraw :

- ☞ Ka dannikedingew sen minnu ka bon ni dannikedinge korow ye siɲe saba nõgon na k'u da bonya ka ben musakaw ma;
- ☞ Ka nõgofin bila u kono;
- ☞ Ka danni ke kabini sanji folow.

Minɛnw : daba, nõgodonminɛnw

Musaka : Cikela ka baara kelenw.

Fæere waleyoro : Sahilimayorow

Nafaw /geleyaw :

Do farali sene sorofæerew ani a sorow kan, Doboli sanjikodese kololo la.

Dannikedingew dalabonyali ja kene do kan.

©Mali-Météo

Ntugunwuli

ገጽብ :

Tugunninwuli ye jilajɔfɛɛɛ ye foro kɔɔ. Jijɔyɔɔɔɔɔ de be bɔ tugunninw ni jɔɔɔ cɛ minnu bonya be taa m² 2 ka taa se 10 ma.

©Mali-Météo

Lajiniw :

- ☞ Ka nɛɛma mara sɛɛfɛɛɛ diliw kɔɔ ;
- ☞ Ka ji jiginni nɔɔɔya dugukolo jukɔɔ ;
- ☞ Ka dugukolonɔn kɛɛ min sɔɔɔla ji walima fiɛɛ fɛ.

Fɛɛɛ waleyasiraw :

Walasa ka tugunninwuli kɛ, fo :

- ☞ Ka minɛɛɛ lakikaw sɔɔɔ (tugunwulilan, dabakurunin, misidaba, ...);
- ☞ K'a musakaw sɔɔɔ (dɔɔɔɔɔ 3 000 taari o taari) walima a kɛbaaw;
- ☞ Ka tugunninw wuli minnu kundama b'a ta sm15 ka taa se sm 30 ma ; a kɔɔɔ b'a ta sm 40 ka taa se sm 50 ma. Min ye furancɛw ye, olu b'a ta sm 80 na ka taa se sm100 ma;
- ☞ Walasa ka jijɔyɔɔɔɔɔ bila tugunninw ni jɔɔɔ cɛ, fo ka dingɛw bɔ-bɔ tugunninw ni jɔɔɔ cɛ minnu furancɛ b'a ta m1 na ka taa se m 5 ma.

Fɛɛɛ waleyɔɔɔ : A keyɔɔɔ numan ye jamamayɔɔɔɔɔ walima jikogɛɛɛɛɛɛɛ be yɔɔɔ minnu na ka caya.

Nafaw :

- ☞ Dɔ farali dugukolo barika kan;
- ☞ Dɔ farali sɛɛɛ sɔɔɔ kan.

Kabasiraw

Ƴefoli :

Kabakurusira ye dugukolonon kelɛli fɛɛɛɛ dɔ ye. A bɛ kɛ ni kabakuru caman da-dalen ye ɲɔɲɔn kan ka kɛ juru jan ye dugukolo dakɛɲɛbaliw kan.

©Mali-Météo

Laniniw :

- ☞ Ka dugukolonɔ kelɛ min sɔrɔla ji fɛ;
- ☞ Ka ji jiginni ɲɔɲɔya dugukolo jukɔrɔ;
- ☞ Ka dugukolo lankonyalenw nimaya;
- ☞ Ka dugukolo diya a n'a dacogo ɲɛ ;
- ☞ Ka lamini yɛɛmalakurayali dɛmɛ;

Fɛɛɛ waleyasiraw :

Walasa ka kabakurusira (walima kabakurujuuru) dilan, fo tɛmɛ ka kɛ ni fɛɛɛɛ ninnu ye :

- ☞ Minɛn lakikaw : fɛnsɛnkɔɔsililan, bɔɔw, marato, wotoro, buruwɛti, ...
- ☞ Kodɔɲɛkulu sigili senkan min bɛ dugukolo dakɛɲɛbaliw jira;
- ☞ Baarakɛlaw minnu bɛ labɔli kɛ ;
- ☞ Bɔɔɔturu (bolonɔ bilali yɔrɔ dakɛɲɛbaliw kan);
- ☞ Kabakuru donni walima fɛn wɛɛw;
- ☞ Labɛnni : ka kabakuruw sigi-sigi ɲɔɲɔn kɔ cogo min na kunbabaw bɛ bila jiwoyodaba ɲɛkun na, ka mankamaninw tugu u la ka sɔrɔ ka misɛnmannin don u ni ɲɔɲɔn cɛ.
- ☞ **Kundama** : cm 20-30, kɔnɔ : cm 40-50, sira fila ni ɲɔɲɔn cɛ, m 15 fo m 20 k'a da jigini-jiginda hake la ;
- ☞ Musaka d. 1700 m 100 o 100.

Fɛɛɛ waleyɔrɔ : sɛnɛkɛyɔrɔw sanfɛdugukolo tiɲɛnɛnw

Nafaw

A bɛ dugukolo tiɲɛnɛnw basigili ɲɔɲɔya;

Ka dɔ fara sɛnɛ sɔrɔfɛɛɛw ani a sɔrɔw kan.

Kungo yereɓaɓɓe namayali demenen

Ƴefoli :

Kungolakana fɛɛɛ de don min tali ke foro walima kene yereɓ jirifalɛnkunw an'u nugukunw kɛɛnkɛɛnni n'u ladonkoɓuman ye.

Lajiniw :

- ☞ Ka do fara dugukolo diya kan ;
- ☞ Ka cikɛkɛɛw tanga fiɓɛ walima ji noni kan ;
- ☞ Ka falɛfɛnw lasegin kene lankolonw kan ;
- ☞ Ka do bo kene wosili an'a ji fiɓɛmawɛɛmali la.
- ☞ Ka ja keɛ;
- ☞ Ka baarakɛjiri soɔo ani tobililogo ;
- ☞ Ka burugu soɔo baganw ye.

Fɛɛɛ waleyasiraw :

Walasa min fɛɛɛ in ka bila sen na, fo :

- ☞ Ka kɛminɛnw soɔo bolo la (bese, daba, misidaba...)
- ☞ Ka jirifalɛnkun an'u nugukunw yorow don, k'u sugandi ani ka no bila u la.
- ☞ Ka jirifalɛnkunw ni nugukunw sugandi baliw tige ;
- ☞ Ka jiriturulen hake to sun 60 ka taa se 80 ma taari koo ;
- ☞ Ka jijoɓoɓo dilan jirisun sugandilenw koɔo ;
- ☞ Ka sun sugandilenw ladon ko numan n'u bolow tigeɓi ye, waati minna n'o ka kan
- ☞ Ka dilanni musakaw soɔo (sefawari 2000 taari la) walima ka moɓow soɔo.

Fɛɛɛ waleyoɔo : Mali jamana fan bee.

Nafaw :

- ☞ tukoo soɔofɛnw jirilamaw ni fɛn wɛɛw cayali ;
- ☞ ka dugukolow yereɓmatangali naga ;
- ☞ ka kungokooɓimafɛnw siyacaya sabati :
- ☞ ka dugukolow soɔofɛnw caya ;
- ☞ fɛɛɛ in da man gɛɛɛn, a ka telin ani a masoo ka di faantanw fe.

Basijirinin Jiginɛba

Ƴefɔli : Basijirinin Jiginɛba ye sɛnɛkɛfɛɛɛɛ ye min b'a to basijirinin sunninw ka kɛnɛ fitinin kan walasa a ɲugu ka se ka sɔrɔ san waati bɛɛ.

Basijirinin ye jiri ye min mɔ ka di w'a jirilawasalen don buluko ni denko la.

©forumgratuit.com

Lajiniw :

- ☞ Ka balofɛnw ni baloko kan ani ka balocogo ɲɛ;
- ☞ Ka dɔ fara gaw sɔrɔ kan, minnu ka sɔrɔ ka dɔgɔ.

Fɛɛɛ waleyasiraw :

Walasa basijirinin foro bin, fo :

- ☞ jirisiyɛn;
- ☞ Barakɛminɛn lakikaaw sɔrɔli: daba, soli, pikasiw, peluw, jurukisɛw, iribanmamɛtɛɛɛw, sɔnnikɛlan... ;
- ☞ Jirisɔrɔyɔrɔ;
- ☞ Jirisiyɛn labaloyɔrɔ (labɛnyɔrɔ) ;
- ☞ Nɔgɔfin (sunugunnɔgɔ);
- ☞ Kɛnɛ min bɛ se m 210 ɲɔgɔn ma (m2 x m5) ;
 - ☞ Kɛnɛ labɛnni/dilanni : sunugunɔgɔ donni, kɛnɛ wulili, kɛnɛ labɛnnen sɔnni tile fila kɔnɔ;
- ☞ Bololadanni, jirisiyɛn turuli walima jiribolo turuli ka cm50 bila jiriw ni ɲɔgɔn ɔɛ fan bɛɛ fɛ. O bɛ bɛn jirisiyɛn 40 ma kɛnɛ kan min kɔnɔ ye m5xm2 ye ;
- ☞ Forolajiriw furakɛli : ka baga fiyɛ jirisiyɛnw na, ka tiɲɛnni dɔgɔya.
- ☞ Kɔrɔsiyɛnni ka kɛ, bin juguw mana bɔli daminɛ ;
- ☞ Dugukolo yɔgɔrili tile tan o tile tan walasa ji ka sɛnsɛn diya ani fiɲɛ ka don nɔgɔya la.

☞ Don o don sɔnni jirisiyenw mana minɛ.

☞ jiribolotigɛ san fila tɛmɛnen o y'a sɔrɔ u kundama bɛ cm 30 la

☞ bulutigɛ : kabini a mana kɔlɔsi ko buluw cayara, tigɛli bɛ se ka daminɛ ;

☞ musaka : musaka kuuru seefa wari 2200 fɛrɛnin kelenkelenna bɛɛ la.

Fɛɛɛ in bɛ waleya yɔrɔ bɛɛ, minnu sanjihakɛ ye (mm 300 walima mm 1100 san kɔnɔ).

Nafaw :

Farafinfura nasira la, a bɛ kɛ ka sukarodunbana ani tansiyɔn furakɛ.....

kɛnɛ labɛnmusaka dɔgɔyali

A kisɛ bɛ kɛ ka ji minta saniya.

Binbirifini

Ɔefoli :

Binbirifini ye dugukolow diya sabatilifεεε de ye. Forokεεε, kerεkεrεnyala, yoro nɔgɔnntanw de bε datugun ni kabakalaw, Ɔɔkalaw, keningekalaw, furabuluw walima binɔaga ye.

Lɔɔiniw:

- ☞ Ka cikεdugukolow lakana ka bɔ ji walima fiɔεε dugukolonɔ ma ;
- ☞ Ka ji sεnsenni nɔgɔya dugukolo fε;
- ☞ Ka dugukolow lawasali nɔgɔya nɔgɔfinko fanfε ;
- ☞ Ka dugukolow nεma lasago ani ka dɔ b'u jigaziyali la ;
- ☞ Ka sεnεfεnw sɔrɔta caya.

©Mali-Météo

Fεεε waleyasiraw :

Walasa ka kunnabiribasɔngɔnntan lawaleya foro kɔnɔ, fɔ :

- ☞ Ka kalakala walima binɔaga hakεlabolen sɔrɔ walasa ka nɔ bɔ. O hakε jate bε sɔrɔ t 1,5 walima t 2 taari otaari;
- ☞ Kalakalaw ka kan ka yεrεkε dugukolo kan jona kabini Ɔɔtigε bannen kɔ (ɔkutɔburukalo-nɔwanburukalo) ;
- ☞ Waati mεnta kɔnɔ, jirijukunw ka t' u nɔ la
- ☞ Suman ladon kɔfε, kabafaraw walima Ɔɔɔagaw bε se ka fara kalakalaw kan ka birililan sɔngɔnntan dafa.
- ☞ Ka kungo jirimafεn suw tige k'u doni i n'a fɔ (Ɔɔkalaw, keningekalaw jiribolow, binɔagaw) ;
- ☞ Ka jiwoyosiraw jatεminε ani ka fiɔεεbaw kunsiyɔrɔ dɔn.
- ☞ Ka foro kenεlankolonw jatεminε k'u dɔn.

☞ Ka janto jiwoyosiraw ani fijeɓaw kunsiyɔɔ la kenew datuguni tuma ni jirimafen suw ye.

Janto : kunnabiribasongonntan jɔkalalama ye (2) kunnabiribasongonntan kolonsonnen ni kabakurusira ye.

Nin fɛɛɛ min ye nin ye be se ka dafa ni dugukolo basigilifɛɛɛ wɛɛɛw ye, i n'a fo kabakurusira.

Nafaw :

☞ fɛɛɛ gansannama min be se ka jɛɔɔn sɛnɛkɛlaw fɛ.

☞ Soɔɔtaw kunnalatama sumanw la: kilo210 hake taari kelen na;

☞ Soɔɔtaw kunnalatama binɔaga la: kilo 90 MS hake taari kelen na

☞ jirilafenw baarkɛminɛnw labaarali siratige caman na. (baganladumuniw, sojo minɛnw.

Danni senfenogdon

Ɔefɔli :

Danni senfenogdon ye sumansi ni nɔgo bilali ye ɔogɔn fe dannidinge kɔnɔ. Baara in be ke ni saridaba walima ni mansi ye.

Kuntilennaw:

- ☞ ka nɔgo ni si lamara ;
- ☞ ka do bo baarakewaati janya la;
- ☞ ka dannidingew dunya n' u furance, ani nɔgo donta ni sumansi beɛ bereben ɔogɔn ma.
- ☞ ka do fara sɔɔli kan.

Fɛɛɛ waleyasiraw :

walasa ka dannisenfenogoladon baara ke fo :

- ☞ ka ketuma sugandi;
- ☞ ka ke ni baarakeminɛnw lakika ye : dannisari, sumansi, nɔgo, senekemisiw, senekemansinnin... ;
- ☞ ka dannikene laben (laburu, kene senni...) ;
- ☞ ka sumansiw ɔigin ji la ;
- ☞ ka sumansiw furake ni fagan ye ;
- ☞ ka sumansi ni nɔgo ɔagami : sumanikelan ɔe kelen sumansi la n'a ɔe fila nɔgo la (hake= 1/1) ;
- ☞ ka dannisen ke (sumansi ni nɔgo donni).

Fɛɛɛ waleyɔɔ : Nin wale in be ke Mali fan beɛ la.

Nafaw:

A be do bo sɔɔ musakaw la, ka do fara sumanw sɔɔli kan ni dugukolo diyali kan ani ka sumansiw fana tanga bana ma.

Tubabunogo beremadonni

Ɔefoli :

Tubabunogo beremadonni walima dannidinge lanogoyali be ke ka tubabunogo dɔɔnin-dɔɔnin ke dannidingew kɔɔɔ dannɩ tuma n'a be fo poke. Nin nɔgodon cogo in be ke ka nogo seri-serili nɔɔbila.

Lajiniw :

- ☞ Ka do bo kosebe tubabunogo hahe donta la foro kɔɔɔ;
- ☞ Ka do fara senefen sorow kan waati jan kɔɔɔ;
- ☞ Ka do bo sene musakaw ni senefenw lafulen la tubabunogo fe.

Minenw : Tasa, filen, daba, semuwari (ni minnu sorola).

Fee waleyasiraw :

- ☞ Ka dingɛ sen jiri siyen kerɛɛ ni daba ye;
- ☞ Ka tubabunogo garamu fila (2) walima saba (3) bila dannidinge kɔɔɔ;
- ☞ Ka dingɛ datugu.

Fee waleyawaati : Danni ani korɔsenni waatiw.

Musakaw : CFA dɔɔɔmɛ 1000 taari kelen kama.

Fee waleyayɔɔɔw : A be se ka ke jamana yɔɔɔ beɛ.

Nafaw:

- ☞ Ka do bo tubabunogo nafamayɔɔɔ (NPK) lataali la fiɛ fe;
- ☞ Ka do bo tubabunogo hake la (ka damine Kg 100 Kg taari kelen la seri-serili la ka taa bila Kg 35 taari kelen la beremadonni na) ;
- ☞ Ka senɛɛlaw ka jɛnamaya (balo) nɛ.

Tubabunogo beremadonni ja

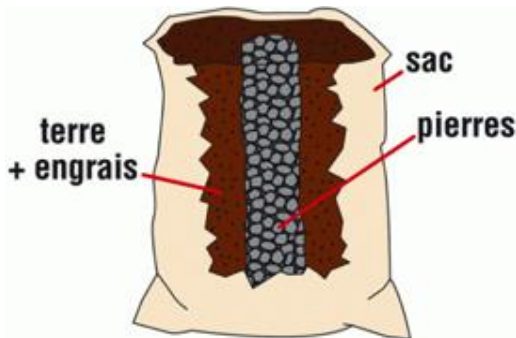

Bɔrɛ walima kɛsukɔnɔsɛnɛw

ɲɛfɔli :

Fɛɛrɛ in ye ka bɔrɛw ni kɛsuw fa bɔgɔ la minnu bɛ bila dukɛnɛ dogodogoninw walima sodaw la ka sɔrɔ ka nakɔfɛn siyɛnw turu bɔrɛw kan ani u kɛrɛw la walima kɛsuw kɔnɔ.

a) Bɔrɛkɔnɔsɛnɛ :

Fɛɛrɛ waleyasiraw :

- ☞ Ka bɔgɔ ni sunugunnɔgɔ sm 15 don bɔrɛ kɔnɔ;
- ☞ Ka manaforogo bila bɔrɛ kɔnɔ min kɔnɔ ye sm 15 x sm 20 ka tila ka fan fila bɛɛ tige;
- ☞ Ka kabaruru bila manaforogo in kɔnɔ ;
- ☞ Ka bɔgɔ bila manaforogo kɔnɔ ani a ni bɔrɛ cɛ fo bɔrɛ ka fa;
- ☞ Ka bɔrɛ n'a kɔnɔfɛnw sɔn ni ji ye kosɛbɛ;
- ☞ Ka siyɛnw turu bɔrɛ kan k'a lamini. Siyɛn 6 bɛ turu a sanfɛ ka 24 ka bɔrɛ banamini minnu cɛ ye sm 15;
- ☞ Ka bɔrɛ sigi yɔrɔ la tile bɛ se yɔrɔ min ma;
- ☞ Ka sɔn sɔgɔma jooɲa fɛ ani wula.

b) kɛsukɔnɔsɛnɛ:

- ☞ Kɛsuninw sugandi minnu dunya bɛ daminɛ sm 20 bɔɲɔgɔn na: ni kɛsuw kɔnɔ ka dun, jiri diliw bɛ fɛrɛ ani ka caya;
- ☞ Ka kabaruruw bila kɛsu kɔnɔ walasa ka ji tɛmɛni nɔgɔya ka sɔrɔ ka bɔgɔ kɛ k'a fa.

Lɔɲiniw : Sumanko, baloko ani sɔrɔ sinsinni.

Baara in kɛminɛnw : bɔrɛ jɛman, bɔgɔ(dayɔrɔ 3), sunukunnɔgɔ (dayɔrɔ 1), manaforogo, kabaruruw ani ji.

Musakaw :

Bɔrɛ= dɔrɔmɛ sefawari 600 bɔrɛ 3 kama;

Kɛsu= dɔrɔmɛ sefawari 1600 Kɛsu 3 kama.

A kɛyɔrɔ : A bɛ kɛ foro sɛnɛtaw ka dɔɔn yɔrɔ minnu na, kuluw kan ani dugubaw kɔnɔ.

Nafaw :

- Sɛnɛfn sɔrɔli min sirilen tɛ sanjiko la;
- Sɛnɛkɛcogo in bɛnni yɔrɔ bɛɛ ma;
- Nagalakɔrɔsɛnɛ;
- Nɔkɔfn numan sɔrɔli;
- Baarakɛminɛn sɔrɔli nɔɔyali.

Fɛɛɛ in ja damadow :

Kɔlɔsili : Manaforogo ni kabakuruw b'a to ji ka jigin walasa jiriw ka ninakili.. bɔrɛ kelen bɛ se ka san fila walima saba kɛ. Kalo saba o saba, sɛbo bɛ dɔ fara bɔrɛ kɔnɔfn fanga kan ; bɔrɛ jɛman bɛ dɔ bɔ ji taali la fiɛ fɛ. A bɛrɛma ye : nakɔfnw ka tige dɔɔgokun saba kɔnɔ ; ka ji litiri 20 kɛ ka bɔrɛ saba son sijnɛ fila tile kelen kɔnɔ ; jirikalaninw donni dugukolo la, o bɛ banamisɛnɛw ma.

©Solidarités Internationales

Nfiyenalabugun

©businessjeunemagazine.com

Nfiyenaw

Ƴefoli :

- ☞ Miseliyomu min jatera ka ke nfiyena baju ye.
- ☞ Kene labennen do, nfiyena be lafalen min kan.
- ☞ O Kene be se ka ke sumantisanw, timikalanaga, jirimugu, binaga, dogo jalan walima senfen wrew kalakala ye.
- ☞ Sumankisew, sebo minnu be ke ka misiliyomu labalo.
- ☞ Nfiyenaw be lafalen manabrew, kesu jirilamaw, mananama walima negelamaw kon.
- ☞ So dibilama be kerekere nfiyenaw lamoni kama.
- ☞ Ji walima sonnifere labennen do.
- ☞ Fen jena fura: alikoli ni/walima funtenimafen.

Janto : Nfiyena kilo 30 be se ka so metaakaare kelen kene kan, nka fo ka kalan ke o sira kan.

Sannikela jnjonw : loteliw (dunanjiginyorw), dumunifeereyorw, jedaamuyorw. Sannikelaw be nini ka bila yanni nfiyena kari waati ka se ka d'a kan a tije ka.

Berema musakaw : sefawari 2400.

Lajiniw: Dumuniko ani so basigili

Fere waleyasiraw :

✓ **Ka** miseliyomusi numan so:

A nininen don ka miseliyomusi numan nini senkeko ninini cakadaw bolo kan i n'a fo nininikesow minnu jesinnen don nidon ni sene kan ani nininiyorwaw...

Banakisɛfagatobili :

A dilanfɛn ye binɲaga tige-tigelen ye ka misɛnya, ka bila bɔrɛ kɔnɔ. Dilanfɛn forokonin ninnu da-dalen don nɛgɛjɔw kan litiri 200 bariko jima kɔnɔ. Ji kundama bɛ bila nɛgɛjɔ duguma. Baiko in datugulen bɛ sigi tasuma kan lɛrɛ naani ɲɔgɔnna. O kun ye ka banakisɛ bɛɛ faga.

Dilanfɛn labɛnnen kɔ, kutunin walima muru furakɛlen bɛ kɛ ka misɛliyɔmusi tigɛda fila walima saba ta k'u kelen-kelenna bila bɔrɔninw kɔnɔ. O kɔ, forokonin ninnu bɛ ta ka bila dibimayɔrɔ falenni. O baara in bɛ kɛ yeelen kɔ so dibilen dɔ kɔnɔ min funteni hakɛ b'a ta degere 20 la ka taa bila degere 25 la.

Nin dakun in bɛ se ka se fo dugukun seegin ma. O waati in kɔnɔ, ji bɛ funfun bɔrɛnin kan siɲɛ fila tile kɔnɔ. Waati dɔ kɔnɔ, falakanin jɛman bɛ da forokonin kɔnɔ: Misɛliyɔmu falentɔla de don. Ka daminɛ tile mugannan don na, forokoninw ka kan ka kɔlɔsi kɔɲuman.

❖ **Nfiyena tigɛli :**

Tomi-tomi finmanw bɔli mana daminɛ, an b'an hakili to forokoninw yeɛmani na yeelenmayɔrɔ la, fiɲɛ ni sumaya ka bon yɔrɔ minnu na.

Don o don forokoninw bɛ sɔn sɔncogo la, n'u kun tɛ tunu ji la. N'u sera, u bɛ tige tigɛcogo la a baju kana faga. O b'a to forokonin kelen o kelen bɛ se ka tige siɲɛ naaani ɲɔgɔn.

Fɛɛrɛ waleyɔrɔ : K'a ta sudankungo la ka taa bila saheikungo la.

Nafaw /gɛɛyɔw :

- ☞ Dumuniko dɛmɛ ;
- ☞ Nafasɔrɔbaara ɲɔɲɔn ;
- ☞ Furakɛliko makɔɲɛ (a bɛ mura, kɔnɔdimi ni jolidɛsɛ furakɛ; a bɛ dɔ fara ɲɛ yeli kan ani ka galabu di farikolo ma) ;
- ☞ A baara tɛ ta kalan kɔ ;
- ☞ A dilanni ɲɛ ka misɛn;
- ☞ Gɛɛyɔ bɛ a lamarali la sabu a tiɲɛ ka di. O la, fo k'a sanbagaw ɲini sann'a ka bɔ.

Ndonogolabugun

ꞔefɔli :

fɛɛɛ in tɛ dɔyɛɛ ye ka donnogolabalo bila senna, k’u balo ni fɛɛɛnagaminw, misibo, furabulu gosigosilenw, sumanmugundoro, o n’a ꞔɔɔɔnnaw.

Donnogo balofɛn yɛɛw

sɛbɛnfura, karitonlankolonw, binjalan, jiridenbagantanw, nakolafɛnw, dute, sumankisɛw, buru, sɛfanfara susulen, o n’a ꞔɔɔɔnnaw...

Balofɛn kɔnnɛnw : layi (vermifuge naturel), sogo, jɛgɛ, nɔnɔmafɛnw, dumuni nama, jiriden faramaw, baganbo.

Lajiniw :

Ka donnogo caman sɔɔɔ bolokɔɔɔ kamamafɛnw ani jɛgɛw baloli kama.

Fɛɛɛ waleyasiraw :

Garasi walima ga, kɛɛsuninw walima barigonw, ganw, donnogow.

Ka boɔɔ ni furabuluw (mangoro, namasa, o n’a ꞔɔɔɔnnaw) ꞔagami ꞔɔɔɔn na, k’a don kɛɛsu in na f’a cɛmancɛ ani ka donnogo fara o kan ka sɔɔɔ k’a sɔn.

Fɛɛɛ waleyɔɔɔ :

Jamana cikɛyɔɔɔ bɛɛ.

Nafaw :

- A sɔɔɔli musaka ka nɔɔɔn;
- Balofɛn numan don.

Fɛɛɛ in ja damado.

©Mali-Météo

©Mali-Météo

Vermiculture à Cinzana

Finfinmugukurubo

Ƴefoli :

Tutige be ja wele, ka kungo ke sahara ani ka waati yelmalikojugu juguya .Nin fere in ye finfinmugu, cikenoƙotow, se ma ke minnu ma, walima kungo fenyelamata dowerew donda maso minnu na, dalajelifere deye nin ye, min b'a to u be bayelama bolo la, k'u ke kuru kuru, ka finfin jayoro fa. Mali la, finfin tali ka bo a jeniyo la kungo kono ka taa se ga da la, a yelenni n'a jiginni ka bo mobilw kono, be gongon wuli min girinya hake be jate ka ben finfin bore were girinya tilalen keme sara la 10 walima 20 ma. Nin finfinmugu in min be yoro ngo, kelen file ka falen ka ke finfinbirikiniw ye. Wa a be ke sababu ye fana ka do bo gongon kolonw duuruli la.

Baara in keminew ye : Finfinmugu, bejewaari 2, sɔnkala jirima walima a negema, kolon, barama, gomimugu ani ji.

Lajiniw :

ka galabulakuyata laben ni finfinmugu ani cikenoƙo gansanw.

Fere waleyawaati :

San kono waati bee. Hakili be to waatiyelama kunnafoniw la samiya fe sani sani k'a fensen tile ko jali kama.

Fere waleyasiraw :

- ☞ ka gomimugu ni jiwulilen litiri7 laben ;
- ☞ ka to jindoro in ka woloko ;
- ☞ ka finfinmugukilo25 yelama benawaari in kono;
- ☞ ka jindoro in doni doni finfin in ngamito la fo k'a fo yoro min k'a jaara;
- ☞ ka finfin in mo bolo la k'a ke kuruw ye ;
- ☞ ka kuru monen ninnu wereke ka ja tile ko a dogyalen lere 6;
- ☞ k'a ta ka bila furune kono ka tasuma bil'a la finfin cogoya la ;

Musaka :

Lakfenw	Hake	Kelen songo	Mume (sefawari)
Bejewariw	2	500	1 000
tobilidaga (kg/lerε35)	1	6 000	6 000
Gomi	Kg 1	100 frs	100
Kolon ni kolonkala	1	160	16 00
Mume			43 500

Fɛɛɛ waleyɔɔ :

jamana cikɛyɔɔw bɛɛ.

Nafaw :

- ☞ ka dɔ bɔ tutigɛ la ;
- ☞ ka dɔ fara sigida saniyali kan ;
- ☞ ka finfinmugu ani cikɛnɔgo gansanw yɛɛma kɛ nafanmafɛn yɛ ;
- ☞ A dilanni ka nɔgɔn ;
- ☞ A kɛfɛn bolo kɔɔ.

Finfinmugukurubɔ ja damadɔ.

©Mali-Météo

©Mali-Météo

Metanikoron

Ƴefoli : Metanikoron ye fɛɛɛ ye min bɛ kɛ ka cikɛnɔgɔ gansanw kɛ makɔɛfɛnw ye. A bɛ kɛ sababu ye ka galabulakurayalen sɔrɔ min ye biyogasi ye. Fijɛ okisizɛnintannya senfɛ cikɛfɛnnɔgɔw ani bagannɔgɔw bɛ yɛlɛma metanimafɛnw fɛ k'ɔ kɛ farafinnɔgɔ ye. O de senfɛ, biyogazi bɛ bange. O dun ye fɛn ye min metani ka ca bawo a kɛmɛsara la 55 walima 70 hake bɛ sɔr'a la. Nɔgɔya la, baradatugulen fitinin dɔw bɛ se ka labɛn minnu bɛ kɛ ka kɔɛ in sɛmɛntiya ani k'a lakali.

O mana kɛ, cikɛnɔgɔw ani bagannɔgɔw bɛ dogo-dogonintijɛ cogo min ani biyogazi tasumako n'a tasumahakɛ bɛ se ka jira. Tobili yɛɛ bɛ se ka kɛ ni biyogazi ye k'a jira mɔgɔw la. O baradatugulen ninnu bɛ se ka labɛn dugucebalɛnw fɛ walima cikɛla wɛɛw ninnu b'a fɛ ka metanikoron nɔgɔya kɔfɔ.

Lajini :

Ka galabulakurayalen dilan ni cikɛfɛnnɔgɔw ani bagannɔgɔw.

Fɛɛɛ waleyasiraw :

Fɛɛɛ in kɛminɛnw :

- ☞ manakologirin barigonw ;
- ☞ mobilidenin walima kamiyonba fiɛforroko ;
- ☞ litiriduurudude kelen(1);
- ☞ tasumadifɛn 1 (eresow) ;
- ☞ 1 tiyo min bɛ kɛ ka sɔnni kɛ;
- ☞ Tiyo in bɛɛmanogojuruba: nogojuru Tma 4, 2 n singojurugansan walima nɔnkɔnkurulama 2;
- ☞ silikoni ani sirilijɔbko taralikɛlan cogo la.
- ☞ nɛɛɛɛɛɛɛ.

Bidɔnw labɛnni

- ✓ k'a sɛɛsɛɛɛ k'a dɔn ko bidɔnlankolon ninnu kɔnɔfɛn kɔrɔw tɛ metanimafɛnw faga (simimafɛnw, sɛɛmɛfɛnw)
- ✓ ka gasitiyo da sɔri ;
- ✓ k'a lafa fɛnkɛnɛw ni jikalan ɲagamɛnɛn na bawo metanikoron baara tɛ ta funteni kɔ.

Gaasi koronni :

Ka fiɲeforokow laben : ka fiɲɛbɔda bɔ a la walasa gaasi ka tieln ka bɔ, ka fiɲeforoko ninnu da jɔ gaasibidɔnw daburu la.

Mana kologirinya sɛgɛsɛgɛli : ka ji kangata dɔ laben i n'a fɔ finikoji k'o ke ka sigannamayɔrɔ ninnu datugu. Kɔlɔsili be ke n'a sɔrɔla ji in kunnala tɛ ganga kurukuruninw bɔ.

Lakana supapu

Fiɲeforokow ta keɔgo la, ka T ke ka tiyo kunkurunin min janya ye santimetɛrɛ 50 ye , k'o siri tiyoba in na. O tiyo in da be sɔri buteli falen ji la. Ji kundama buteli kɔnɔ ye gaasi in digilifanga bɛrɛ taamasiyɛn ye.

Walasa ka tasuma mɛnɛ, janto be ke nin kow la

☞ fiɲeforokow digilifanga ;

☞ fiɲɛ seli ereso ma

Walasa ka tasuma mɛnɛni bali kokura, nɛgɛɲaga be digi-digi ka gasi lana tiyo kɔnɔ.

Fɛn minnu metani be se ka koron :

☞ dumunitɔw

☞ baganbo (bagannɔgɔw, kamanmafɛnw bɔ, nɔgɔw)

☞ cikenɔgɔtɔw ;

☞ bagabfagayɔrɔw nɔgɔw, jɛgɛ duntaw labɛnyɔrɔw nɔgɔw, bagabsuw,

☞ wuluwulujiw ani nɛgɛnnɔgɔw ;

☞ jilanɔnfɔnw minnu be sɔrɔ jibolisiraw ni kɔw kɔnɔ ;

☞ timikalabaarayɔrɔw nɔgɔw.

Fɛɛrɛ waleyarɔrɔ : Jamana fan bɛɛ.

Nafaw/ gɛlɛyaw :

☞ funtenimafɛn lakurayata sɔrɔli da nɔgɔn na ;

☞ du musakaw la

☞ ka funtenimafɛn sɔrɔ bolokɔrɔ

☞ wajibi delili ka ke a la ;

☞ wajibi k'a lakanawalew boloda.

Baganlabalofalenfensene

Ɓefoli:

I n'a fo hadamadenw ka baloko be cogo min, jayay kekenkenen ka kan ka di baganw fana baloko ma. O siratige la, yiriwali kuntaalajan politiki te se ka boloda fiyewu an ka jamanaw kono n'a sorola baganw minnu y'an ka sorow sinsinbere ye, olu ka baloko kelen be bolokofeko ye. O la, a wajibiyalen don an kan, ka sene sigi senkan baganlabalo kama.

Minenw :

Baganbalosiw : kaba, keninge ani sugunji labennen dugukolo diyali kama.

Lajini :

Ka baganlabalofen soru baganw ka dumuni kama.

Fere waleyasiraw :

Fere in waleyali temesiraw b'i ko hadamadenw ka balofensene cogoya la, k'a d 'a kan kilo 40-60 jirikonon kelen na baganlabalokaba la, kilo 15-25 jirikonon kelen na baganlabalokeninge la, 20-25 jirikonon kelen na baganlabaloson la.

U tigeliw walima u kariliw be ke sumankisew kogobali la.

U be laja sumamayayaw la, kisew ni kalaw.

©Mali-Météo

Baganbalofen seneforo Sinzana

Fere waleyayaw :

Samiyeba ani samiyedennin waatiw la, k'a da ji soroko la, nogyo fe, cikayaw be la jamana kono.

Nafaw :

- ☞ Ka baganbalofen sɔrɔ bolokɔrɔ san bæɛ ;
- ☞ Ka dɔ fara sogosɔrɔ ni nɔnɔsɔrɔ la, ani ka tangali ke baloko la ;
- ☞ Wari lamarali baganw ladumuniko kan ;
- ☞ Ka dan ke baganw yaalali la ;
- ☞ Ka dɔ bɔ tu tigeli la.

Dugukolodiyalan Jimaw

Ƴefoli :

HadamadenƳegeƳe de be Ƴini ka fara ƳogƳon kan togodalagamogow fe. Balofen ƳonƳon saba bo ƳegeƳeji la jiri mako be minnu na kosebe, n'olu ye : azoti, fosifati, potasiyomu. K'a lasago waati do kono, walasa banakisew ka faga ani k'a ke dugukolo diyalilan ye.

Minenw :

Litirimuganbidonw ; Ƴegen minnu ka Ƴi baara in na

Laniniw :

Ka dugukolodiyalan numan, danogonman dilan.

FeeƳe waleyasiraw :

Ƴegen kuraw joliko don walima ka korolenw laben ka ben banankotaa jimaw ani kurumaw mineni ma. Sugunaji ni banankotaaw be lateme tiyo dow fe ka t'u bila keminen kono. Waati kereƳekereƳenen do la, Ƴobine gansan dayeleli senfe, litirimuganbidonw be lafa, k'u lasago. Tile bisaba bilili kofe, banakisekow segeƳege kama, sugunaji sanuman minnu labenna donni kama, olu be di mogow ma, a la wulila minnu kama, n'olu ye nakosenenaw, sumansenekelaw, farafinnegedilannaw. Labaaralisseben be d'a kan tubabukan ani bamanankan na.

FeeƳe waleyoro ani lawaleyacogo :

A be se ka ke jamana cikayoro wae la. Dogokun fila temenen danniw kofe, sonni be ke n'a ye cogo min na litirtilayoro naani Ƴe kelen sugunaji be Ƴagami litirtilayoronaani Ƴe saba ji la. O be to senna dogokunw wae la. Sonni laban kan ka ke ka dogokun saba labanw Ƴekon walasa senfenw be tanga ka bo banaw yelemali ma u fe. Hake tata ye sugunaji litiri kelen ye dugukolo metekene kelen kono, n'o be ben sanji mm 1 ma.

Nafaw :

- ☞ feeƳe in nafa ka bon kosebe senfenw ma i n' a fo Ƴo/kaba/keninge/salatiw/pinariw/ ani nakofen keneninw wae la.
- ☞ A lawaleyali kolosilen don kosebe tamati, jabaw, puwaworonw, komiteri, namasasunw, melonw, konkonw, nkoyow ani jew.
- ☞ A be dobo dugukolodiyalanw azotilama santa la ka bo kakan.
- ☞ Dugukolo diyalimako Ƴaga n'a soro la loko bugurije ye(min fen lawasalen ye sege ni fosiferi la)farala sugunaji in na.

Tilekorojikalaya

Jefoli :

Barigon manalamaw de be fa ji sanuman na sogoma walima wula fe k'u bila tile koro ka waati do ke walasa ka ji kalanman soro. O minenfaji ninnu be ke ka du koro jikalanmamakow (finiko, minenko, dugukololaben, koli, ntw.

Minenw :

Barigonw, bidonw.

Laniniw :

Ka makonjeji kalanman soro ni tile funteni ye.

Fere waleyasiraw :

- ☞ Ka minen mananamaw sigi tile koro,
- ☞ K'u fa ji sanuman na k'a koro tile ka se mogo kuncɛ la walasa a ka ji kalaya (goniya hake be se ka teme degere 50.)
- ☞ Ji suma be se ka ke k'a sogi yanni a ka ke ka mako ne.

Fere waleyoro : Nin fere in be se ka ke jamana yoro bee la.

Nafaw :

- ☞ Kuranmafenw kerengerenni;
- ☞ Ji kalanman soroli fu falaki;
- ☞ nenamaya lasaniyali.

Nin fere in ja damadon file

Tileyeelenjipɔnpe

Ɔefoli : Tileyeelenjipɔnpe ye minnu ji be bo kuranmoteri fe. A kuran be bo fenw na minnu sigilen don panow kan ka tile funteni sama.

Nin feere in bennen don kerɛnkerɛnɛnya la farifinna saheli dogodalamogow ma. Be b'a don ko tile funteni fanga ka bon o jamana ninu na (tile funteni be lere duuru ɔogon soro), wa u dugukolojukoroji ka ca. Cikeduguw kuranyeelenko ka gɛɛɛn i n'a fo taji ni kuran k'o sabu ke u sigicogo ye ani u ka jiko man bon kosɛbe ni min te se ka ɔenabo ni tileyeelenjipɔnpe ye.

Lajiniw :

- ☞ Ka ji soroli ɔogoya;
- ☞ Ka do bo jibanaw na.

Fɛɛɛ waleyasiraw :

Fɛɛɛ in waleyali temesiraw file :

- ☞ Ka orobine sigi jimaraminen kan;
- ☞ Ka jimaraminen in sigi kolon kerefe;
- ☞ Ka tiyo don tulubarigon ni kolon ce min janya b'a bo (a janyanɛnba ka ke m 8 ye) ;
- ☞ Ka dabali kelen in bila tile korɔ ;
- ☞ Ka orobine barigon dayele o duguseje sogoma ka ji ke mako ye.

Musaka :

Walasa ka soroyoronin labɛn jamakulu ye min hake be se mago 4000 ɔogon ma fo ka musaka nini min be taa CFA miliyon 100 ɔogon ma.

Kolon ɔonpelama min ji be bo ni bolow ye (PMH) ye min be mago 400 mago dilan, o musakaw be taa CFA wari miliyon 8 na (Sinsinyoro : jamana jiko feere Mali konɔ).

Baara keyoro : Jamana woroduguyanfan n'a cemance.

Nafaw/gɛɛɛyaw :

a) Nafaw:

- ✓ Pɔnpe ninu be baara ke ni kuranmafɛn ye be se ka kuraya, min fanga ka bon ani min be soro fufalaki.
- ✓ Musaka minnu be ke pannow labɛn, o te bere ye wa pano ninu be se ka san mugan ɔogonna ke.

b) Gɛɛɣaw

Baara in musaka ka ca koseɓe (nka a beɓa sɔn ka jigin don n'a nataw kɔnɔ). A sigili be jateɓinɛ keɗenkeɗenɛnɛw kofɔ ani a jɛdɔnnaw, minnu jɔɗɗɔn man ca. Pɔnɓe ninnu jibo fanga sirilen don tile bɔcogo, panow jɛgen seleke hake ani funteni hake. U tali ka telin nsonw fe.

Jisumayalan bogoma

Ɔefoli : Jisumayalan bogoma ye Ɔenaya fεere ye min be ke ka jiridenw ni nakofenw mara.

Fεere in ye ji gεrenni fεere. O gεrenni be ke ji fe min be dumunifenw na. Dumunifenw bi bila bogodaga kono, min yere sigilen don dagaba wεre kono.

Cεncεn be don daga fila ninnu ni Ɔogon ce min be son siƆe fila tile o tile. Fini mugu Ɔigilen be biri u la. Ji gεrenni b'a to dugumadaga ka suma : o be terimodinamiki maben kofa.

Lafiniw:

- Ka jiridenw ni nakofenw lasago ;
- Ka do fara dumuniko lakanani kan ;

Baara in kecogo :

- ☞ Ka cεncεn don dagaba kono min kundama be se m 5 Ɔogon ma ;
- ☞ Ka daga fiitinin do sigi o kan (o ju be don kosεbe walasa a ni dagaba kundama ka keƆe) ;
- ☞ Furance min be daga fila ni Ɔogon ce, o be fa. (Fo cεncεn kundama ka jigini cm 2 Ɔogon kono nadaga da duguma ; o cogo doron de bεna to cεncεn ka son teliya la siƆe fila tile o tile k'a soro kono nadaga kono ma Ɔigi) ;
- ☞ Ka cεncεn ton ka Ɔe ;
- ☞ Ka kono nadaga kono josi ;
- ☞ Ka cεncεn son ni buteli tilakonaaninan saba Ɔogon ji ye;
- ☞ K'a bila a ka suma lere damado kono yanni ka jiridenw, nakofenw ani minfenw bila u kono.

Musaka : sefawari 6000

Fεere waleyoro : Mali cikεyoro beε.

Nafaw :

- ☞ Nakɔfen, jiriden...caman be se ka mara boɔɔfirigo kelen o kelen kɔnɔ,
- ☞ Ko kelikɔrɔw b'a jira ko jiriden ni nakɔfen dɔw be se ka mara ka mɛɛn firigo in kɔnɔ fo tile caman,
- ☞ A faamuyali ni labaaarali ka nɔɔɔn,
- ☞ Senekela fe, boɔɔfirigo be dɔ fara feere kan,
- ☞ Sannikela bolo, a be dɔ fara jiriden ni nakɔfen kenɛw sɔrɔli la sugu la,
- ☞ A jɔɔrɔ ka bon kenɛya la: boɔɔfirigo b'a to nakɔfenw k'u ka vitamini ni u nafamayɔrɔw mara ka mɛɛn.

Manabidɔnsoninw dilanni

Jɛfɔli :

Jasa jɔli ni kogow ye minnu bɛ fiɲɛ bila ka tɛmɛ ani minnu b'a to jirimafɛnw ka falɛn walasa u ka mɔ cogoya numan na.

Lajini :

Ka nɛɛma sɔrɔcogo sigi senkan min jiri lamɔni kama.

Fɛɛɛ waleyasiraw :

- ☞ Ka buteli manamaw fara ɲɔɲɔn kan ;
- ☞ Ka buteliw kɔɲɔ ko ani ka sɛbɛnfuraw bɔ u la ;
- ☞ Ka buteli kelen-kelen ju sɔɲɔ ni kɛmɛsuw ye cogoya la fo bɔbere ka se ka tɛmɛ a fɛ (ka bɔ datugula fɛ fo duguma ...) ani u ka se ka siri ɲɔɲɔn na fila-fila ;
- ☞ Ka kɛnɛ suma walasa ka bɔlow turu naani-naani minnu bɛ kɛ jasa seleke naani ye;
- ☞ Ka dingɛw sen bɔɔɔ filaturu kama ;
- ☞ Ka bɔlow turu ka kaba kɛ k'u sɔsɔ ;
- ☞ Ka buteliw siri bɔbere la k'a kun fila labɔ ;
- ☞ Ka bɔkunkuru sigi-sigi ɲɔɲɔn kɔɲɔ fili-fila fo kun na ;
- ☞ Ka bɔkunkuruw tigɛ minnu tɛmɛna kadiri la ani k'u gengen kɛɛ kelen-kelen bɔɔɔ turulen na ;
- ☞ Ka kadiri jirilama filanan gengen fɔɔ sanfɛ ni buteliw ani k'a fila bɛɛ gengen ɲɔɲɔn na.

Minɛnw :

- ☞ fɛnsɛnkɔɔsililan ;
- ☞ turunewisi walima wiselikɛlan ;
- ☞ jirisilan fiitinin walima bololajirisilan ;
- ☞ marato ani bɔɔgɛngɛnnan dɔ ;
- ☞ kɛmɛsu nunbɔɔn;
- ☞ falo walima dingɛbɔɔɔn – mɛtɛɛ kuruta - kiriyɔn;
- ☞ kontaralilan 3 ;
- ☞ konminɛninan (nɛɲɛtagalabu wiseta) nɛɲɛmafɛnw tarata kon na) ;
- ☞ agarafɛɛzi n'a ɲinw;
- ☞ buteli manamaw ;

- ☞ bin jalan ani beɛ walima jirifaraw ;
- ☞ simanpalan ne kelen(ka siman noninen laben) ani ji.

Fɛɛɛ waleyɔɔ : jamana in cikɛyɔɔw beɛ.

Nafaw :

Danni be se ka ke ka danniswaati nekon. Manabidɔnjasa neɛi ka bon kosɛɛ solikadansɛnefenw ma. Danniw be ke suma na k'u funteni na, o be nakɔfenw be tanga ka bo fiyɛnya ma, bawo o waatiw la, u te se ka neeme kolɔlow kun u yeɛ la, ka kolɔbaliya k'o sababu. Sɛnefen caman be se kon ka damine o siratige la ka samiya nekon, misaliyala o be se ka caman fara nakɔfenw kari la.

O la, manabidɔnsoninw nafaba yeɛ ye, ka sɛnefenw tangali ye. O nasira la, manabidɔnsonin, be waatiyeɛmakow lakana kosɛɛ. Sɛnefenw tangalen don ka bo waatiyeɛmako ani funteni yeɛmako kolɔlow ma i n'a fo tilefela ni sufela neɛɔɔn ce neeme. Nin beɛ la, nakɔfenw ni sumansunmisɛninw lakanako ma kofɔ ka bo konɔw ni tijɛnikɛwaraninw kolɔlow ma, o n'a neɛɔɔnnaw.

Nin fɛɛɛ in ja damadow file

Boturu

Ɔefoli :

Ɔosun ye jiri ye min be jate (falenfentinsanmaw ka so, n'a be wele garamine). A be fijeƆariboni sama Ɔosebe (ka sababu ke a janya ye), o senfe, a be sigida nifijne(Ɔkisizeni) lakuraya. Ɔo tangalen don a yereƆa ka Ɔo ngobow ni tijenikefen weƆew la, o de la, a mako te furakeli weƆe la ni simimafenw ye. O cogo kelen na, a te toli wa ji te don a fe.

Lajiniw :

sigida lakanani, soro lakanani, hadamadenw ka dijelatige nogyali, faantanya keleli.

Fere waleyasiraw :

- ☞ ka dingew sen minnu selen ;
- ☞ ka farafinnogo tolilenba yeƆema dingew Ɔono ;
- ☞ ka Ɔosiyen in son ka tila k'a Ɔo a baaranin Ɔono ;
- ☞ ka Ɔosiyen in turu a turudinge la ;
- ☞ ka turuyoro in dawolo bogo korota ;
- ☞ ka binjalanin da a da la cogo min a kana caya ;
- ☞ k'a lamini bogo tintin Ɔosebe ;
- ☞ k'a ji ke k'a son Ɔosebe ;
- ☞ ka furunce kenew labato : Ɔosurunninw (metere 0,40-0,60); Ɔoninw (metere 0,80-1) Ɔosun beremaw metere 1,80-2,20 ; ƆoƆanw (metere 3-4 ;
- ☞ ka dancelan (bariyeri antirizomu) manalama be ke ka Ɔosuninw lamini u turudinge Ɔono, min dunya hake ye sm 80 ye, walasa ka diliw bali ka jensen kojugu.

Tilleyeelenba ani funteni, sanji caman, dugukolo duman, fɛgenma, min asidi ka ca ani fɛɛ, ye daamulanw ye minnu bɛ bojansi dow bugun diya

bo bɛ se ka turu waati bɛɛ la n'a sɔɔla a dungolafenw bɛ se ka lase a ma.

Minɛnw :

bɔsiyenw, tolinɔɔ walima farafinnɔɔ.

Fɛɛɛ waleyɔɔ : sudankungo ni sahelikungo.

Nafaw :

Jiri nafama don min jɛci ka bon kɔɛbɛ, a turuli musaka man ca, n'an y'a da a tɔnɔw kɔɔ : fiɛ lasaniyali ani gazikariboniki sasali ka bo sigidaw la, jiri don min mo ka di, finfinsɔɔlila de don, o min bɛ belebele bo gaw galabuko mako la (tufinw jiriw lakanani, o minnu bɛ waatijan kɛ ka sɔɔ ka b'u yɛɛ la), minɛn jirilamaw, gesemafenw, jɔliko mako (sow, kogow, yɔɔw dugumajirifɛɛw, dancelanw, sobirilanw, tiwiliw, sojjiriw, pilafɔnw, dugukolow, jiwoyotiyow, taralanw, jɔsenw, puturuw, senw, akedikiw, forokɔɔjidosiraw, kuranminɛn) hadamaden baloko la (a ku lajalɛnw walima kɛɛw bɛ dun i n'a fo nakɔfenw).

Warantasi

ገቢቶቦ :

warantasijuru, bilankorojuru walima juru waratilen ye togolamogow ka jurudonsen min jeci ye ka juru don cikejekulubaw OP walima jekulutonden sorokelaw ma benkan kono min b'a wajiya u k'u ka senefenw(je, keninge, malo, kaba, tiga, o n'a jogonna) fen be se ka fara min waleri(sansongo) kan .

Lajiniw :

Warantasijuru taabolo be lajini belebele fila de kan :

- ☞ cikela minnu ka soru ka dogon k'olu bali k'u ka senefenw tigebaliw feere ;
- ☞ ka juru talenw sara saracogo la min b'a to cikela be juru kuraw soru senefenw songo bin waati.

Feeɛ waleyasiraw :

Mogo caman be ye warantasi jhenabobagaw la. A n'a nasira la, warantasi jhenabobaga be se ka jo joda caman na, wali kelen ka baara ke ni jurumisennin donbagaw ye. Lawalebaga jonjonw ye :

- ❖ Cikela : A b'a jini k'a ka senekfenw lamara, ka juru soru ani k'a ka senefenw feere geleya waatiw fe.
- ❖ **Mangasatigi** : A be senefenw ke jogon kan mangasa kono u furakelen ko (koli,tomoni, o n' a jogonna) o min b'u jeli to sinsin. A ka baara ye ka suman dontaw ni botaw jatemine k'u seben ani ka sebenfura di min b'o sementiya n'o be wele « want » . A seben in kan suman bilalen suguya be seben, k'a hake seben k'a cogoya seben, k'a biladon seben, o n'a jogonna.
- ❖ **Donolikɛbaga** : Banki walima jurumisen donbaga(IMF) be je ni bilankoro sebenen in ye sementiyaliseben in kan. Juru in b'a to cikela be teme n'a ka du musakaw n'a ke ni senefenw feereli ye wantɛɛ la.
- ❖ **Lawaleyali** : warantasi cogoya jogonman min be jesiin cikela sorofiitinin kebagaw ma.
- ❖ **Lataamacogo** : Warantasi lataamako jogonman ka jesiin cikesorobagafiiitinin ma be ke cogoya in de la. Cogoya min don, a mako be Banki walima IMF, Mangasatigi de la Mangasa in dayeleko fila doron san kono : sumanw lasago waati san damine la, ani sumanw labo waati geleya tuma.

❖ **warantasi nɔgɔnman lataama dakunw :**

➤ **dakun 1: sumanw ladon waati (labenni)**

➤ **dakun 2nan: sumanko gɛɛyawaati (ɲɛnabɔli)**

San kɔnɔ, nin kɛwale damado bɛ faamuya a kɔnɔ :

Cikɛla b'a ka sɛnɛfɛnw lamara sumanw ladon tuma la, waati min baloko tɛ da la mɔgɔw bolo. O b'a sɔɔ wari jurudonn'a ka bolomayɛɛma n'a ye ni nafasɔɔbaara wɛrɛw ye(AGR). Balokogɛɛya waati la, a b'a ka sumanw feere wari ba la, ka bankijuru sara, fo ka to ni wari to ye bawo, a bolomayɛɛmato ye tɔnɔ sɔɔ, wa sumanfeere fana ye tɔnɔ lase a ma.

warantasi waatilajɛnayeli, san kɔnɔ

	Récolte	Montée des prix	Soudure	
	→			
	Animation, formation			
	Demande de crédit			
	Acceptation de la demande par l'IMF			
	Mise en stock			
	Fermeture du magasin			
	Déblocage du crédit			
				STOCKAGE
				Contrôles
				AGR
				Remboursements
				Destockages

Fɛɛrɛ waleyɔɔ :

ka bɔ sudankungo la ka taa se sahelikungo ma.

Nafaw :

Warantasi be ke sababu ye ka cikela tanga ka bo a ka senfenw wantereci ma ani a be na ni balokolakana ye.

Suman songo binni sugu kono, o ye faratiba ye jurusaraliko la.

Sumanlakana

Ɔefoli :

Suman lakana (min sinsinnen don seneƆenw wosili n’u gaziwali kan) kun jonjon ye ka sene musakaw, i n’a fo (seneƆajuru, bagajilajuruw/sumansilajuruw) tanga ja kololo ma (samiyejugu, samiyeji labanbali). A be ke sababu ye ka sene musaka bolenw lakana cogo min jurujugu kana wili seneƆela la ja jotuma.

Nin lakanafen in b’a njini ka, ka musaka donnenw bagajiw la forow kunkoro cikewaatiw fee walima jirisun ladonwaati sanni u nafasoro tuma ce, k’olu tanga ja kololo ma, o min ye samiye tijeƆen ye.

Lajiniw :

- ka do bo seneƆela ka soro yeƆema banbaliw la ani ka deme don a ye sene musakaw jeneboli la.
- ka deme ke Mali cikela ye walasa belebele ka bo faratiw la, i n’a fo waati yeƆemafatiw. O siratige la, dabali do de sigira senkan lakana hukumu kono min be wele waati yeƆemafaratiw lakanafen.

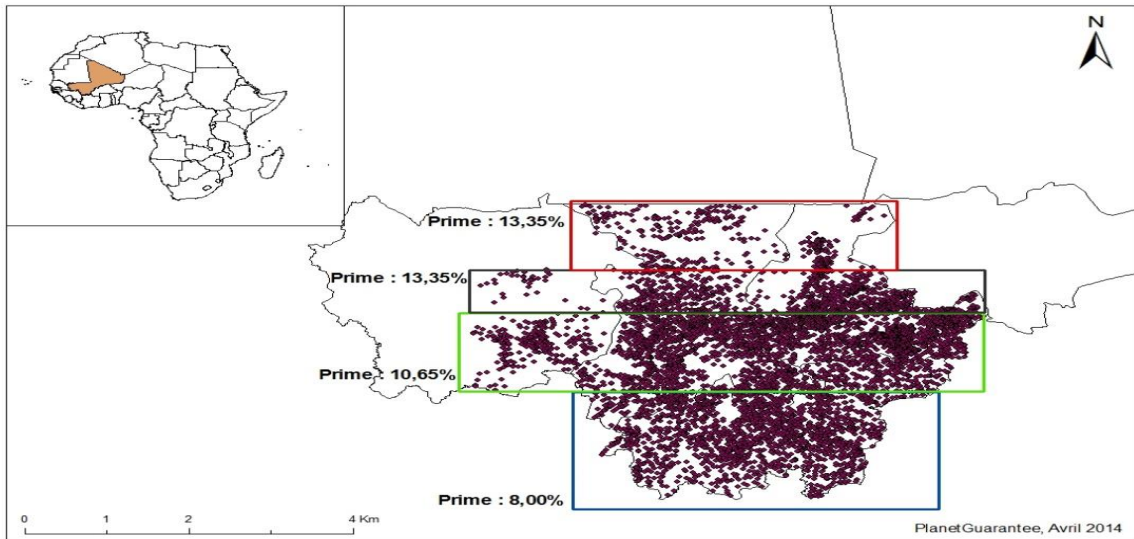
Fee waleyasiraw :

- a-** Topotojekulu mogow ye : jatebotopoto bagaw, jurumisendonjekuluw (IMF) ani lakanajekulubaw. Dugu minnu jekuluw walima ciketonw minnu be bagajijuru ta san o san, olu de be t’u togow seben tondenya hukumu kono sene soro lakanacakeda la.
- b-** jurudoncakeda baarakelaw, jurumisendoncakeda (IMF) layiriwalitigilamogow n’u ladi libagaw walima banki baarakelaw ni cikejekulubaw(OP) labenna cikela kumajogonyali kama walasa u ko in ka faamu ani fana cikela, koperatifu walima jekuluw ka se ka porogamu in lasoreli temesiraw jidon. Tondenya be latime kanpanijurudonw senfe, seneƆelaw walima koperatifuw/ IMF togolajekulu, bankiw ani OP. Koperatifu kelenkelenna bee walima jekulu b’a ka tondenya sementiya ni jekulutondenseben lafali ye ni tondenw bee togo n’u jamuw an’u forokene hake sebeni sebenfura in kan.

Musaka :

lakana musaka jatebo be talike wari kasabi de ma (musakaw kasabi/senejuru)

ani cikela/OP/koperatifuw ka cikero la

Wari kasabi sarata lakana kunkɔɔ tɛ da kelen ye cikɛlaw bɛɛ ma. A bɛ minɛ u ka cikɛforo bonya de ma (foro sɛnɛlen jirikɔɔ hake). A bɛ se ka tali fana sanw yɛɛmacogo la bawo sanw bɛɛ mankan. Wari forobasara tɛ dugu si ma lakana kama. Jurumisennin jɛkuluw(IMF)/bankiw/OP cikɛjɛkuluw b'u ka juruw kani sumansiw ni sumanfurakɛji ani bagajiw ditola u ka mɔgɔw ma. A wajibiyalen don sɛnɛkɛlaw ma, ka lakana kunkɔɔ wari in sara waati la, waati min u ka fɛn juru talenw bɛ lase u ma IMF mɔgɔw/banki mɔgɔw/OP mɔgɔw fɛ. Wariw dalajɛli bɛrɛmajatebɔlen don ka da jirikɔɔ hake sɛnɛlen ma.

Tɔndensebɛnw bɛ lafa ani ka bolonɔ d'u kan sɛnɛkɛlaw bɛɛ fɛ ani fana wariw bɛ dalajɛ IMF mɔgɔw/Banki mɔgɔw/OPmɔgɔw ye ka sɔɔ k'a yɛɛma sɛnɛsɔɔ lakana jɛkuluba kɛsu kɔɔ. Kasara fosi tɛ se ka sara tɔnden ye n'a sɔɔl'a ka warisaren ma don sɛnɛsɔɔ lakana mɔgɔw bolo, o ni, n'u ye kasara in koladɔn, k'a sereyarasebɛn dilan a la. Ni kasara kɛra, walima ni kasara tamasiyen kolɔsira, yɔɔlakananɛn tɔndenw ninnu b'u ka dɛmɛw sɔɔ o yɔɔnɛn in bɛɛ la.

Kasarawariw saracogo :

Kasara mana kɛ,a saraliko ka nɔgɔ kosɛbɛ.Sɛnɛsɔɔ lakana mɔgɔ fɛn o fɛn sɛn bɛ baara in lawaleyali la, o bɛɛ bɛ ladɔnniya samiyɛbaaraw daminɛtuma la. Kabini kasarako bɛ fɔ yɔɔ min, lakana lawalebagaw bɛɛ bɛ kunnafoni a la : lakana cakɛda min bɛ wari ninnu sara IMF/banki//OP mɔgɔw ye ka d'a kasarako kunnafoniw kan. IMF/Banki/OP mɔgɔw bɛ jɔ kasarawariw dili ma cikɛlaw ma.

Fɛɛɛ waleyɔɔ :

Sɛnɛsɔɔ lakanacakɛda bɛ jamana in fan bɛɛ la.

Nafaw :

Suman lakana mogow ka kasara jɛnabɔsen bɛ bɛn cikɛlaw ka nafasɔɔsiraw bɛɛ la.

- ☞ Suman lakana bɛ dɔ bɔ faratiw la minnu ye ja kɔɔɔɔɔ ye ani ka cikɛlaw ka sɔɔ sinsin waati kɔɔ.
- ☞ A bɛ kɛ sababu ye Bankiw/jurumisɛndoncakɛdaw IMF ma ka juruw don kiliya caman na k'u tanga jurusarabaliya kasara ma sɛnɛnafasɔɔsiraw bɛɛ la.
- ☞ A b'a to sɛnɛfenminɛnw feerebagaw ka sigidagaw julamisɛnw latilen u ye baara sɛnfɛ. O la, u bɛ sɛnɛfnlakɛfnw san u ye sann'u ka wari sɔɔ.

Tilekuransow

Ɔefoli:

Tilekuranso ye Ɔen labennen de ye min lawulila kurandi kama. A labenna ni tile yeelenfotowalitayikiw(PV) bolodilenw Ɔogon ma (ci benbaliw dacogo la) minnu be ondileriw (kuranfanga falennanw) ke k'u lase kuransira in ma. tile kuranso be ka barikaya cogo min, u be ka bariya ten (a ka ca ni MWc100ye 2012 la). Tile kuranso kuran lasoroli ye waatila ko de ye wa a be yeema-yeema ka da tile farinya kan, o dun be tile konko leri walima san konko waati de kofa.

Laniniw :

Ka kuran soru walasa ka jamanadenw ka janamaya sabati.

Dilancogo :

Kuran galabu min be bo tilelefew yoro la, ka t'u lasogo tiletabaraw konko, fan kan k' o mago jonjon pereperelatige.

Kuran galabuko magoneta jateboli :

Misali la :

Jatebo : anpulu ladiw 160 x wati lere 3.5 = wati lere 560 (Wh 560)

fan kan ka anpuluw labaara waati pereperelatige : k'o jatebo lere 12 / tile jonko.

jatebo : Wh 560x12 = Wh 6720

Sisan an y'an ka makoneta galabu jatebo k'a don, wajibi de y'o galabu labaaralen in falenni ye kuran na bawo tiletabara jatew dilen don kuran na ni Anpere/lere de ye min be wele Ah.

A b'a don k'a fo ko tabara labaara ni v12 tansiyon de ye o la an be na an ka wati leriw falen Anperew.

Jatebo = Wh 6720/12 = Wh 560

Fere lawaleyoro : Jamana fan bee.

Nafaw :

An be don min na ikobi, yiriwali kuntaalajan siratige la, tilekuransow labenni jamana fan bee ye ko nafamaba ye.

Tile kuranso labaarali fere sorolen de galabuw labaarali siratige la.